

Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület

<http://bebte.findhere.com>

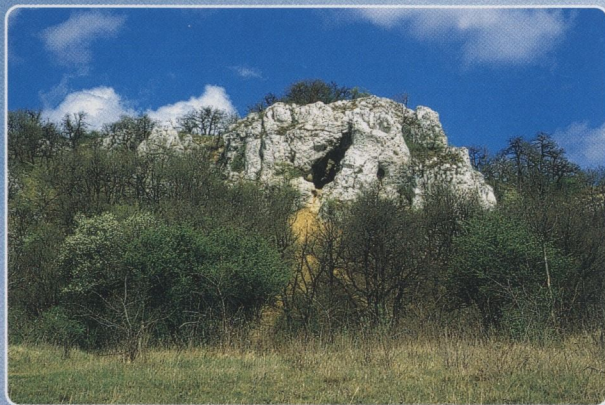
BEBTE

Csík István – Laczkó Tibor – Lieber Tamás – Madarashé Benedek Anikó – ifj. Mézes Nándor – Varga László

Képes

Krónika

Készült: a MOL Rt. PB Gáz Üzletág, az Ökotárs Alapítvány, valamint a Karszt és Barlang Alapítvány támogatásával 1999-ben

„Tündérkapu” - kőátor, avagy sátorkő
a Strázsa-hegyen
(Varga László felvétele)

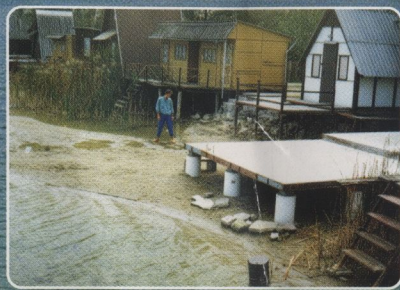
Tűs gipszkristályok
a Sátorkőpusztai-barlangban
(Sási László felvétele)

Ereszkedés a barlangba
(Varga László felvétele)

Légi felvétel a Palatinusról
(Varga László felvétele)

Az 1993-as szárazság idején
(Lieber Tamás felvétele)

Így kezdődött

(Írta: Madarasné Benedek Anikó)

1958. november 28-án 12 fej hajolt egy térkép fölé Dorogon a Tájmuzeum helyiségében az asztal körül. Volt közöttük diák, geológus, könyvelő, adminisztrátor, bányamérnök, sőt a múzeum igazgatója is ott ült ugyanolyan izgalommal, mint a többiek. Mindenkit egyetlen vonzalom hozott egybe: a különös föld alatti világ, a barlangok ígérete.

Ebből a kis társaságból (*Benedek Endre, ifj. Benedek Endre, Benedek Anikó, Kiss Dezső, Kovács Béla, Kovács Béláné, Kovács Kálmán, Solymár Judit, Szedlacsek Károly, Szepessy Géza igazgató, Tóth Mária, Weisz Magdolna*) alakult meg a dorogi barlangkutató szakkör Benedek Endre bányafőmérnök vezetésével, amely egy év múlva Kadič Ottokár, hírneves régész és barlangkutató nevét vette fel.

A nagy izgalom és vonzalom tárgya pedig, ami mindannyiunkat elvarázsolta, egy olyan barlang volt, ami azelőtt és azután is sok-sok ember szemében vált a csodák birodalmává: a Sátorkőpusztai-gipszbarlang.

A tél során egy-két barlanglátogatásra került sor, s inkább felderítő utak voltak ezek, nem annyira kutatómunka: a kis csoport megismerkedett a környék barlangjaival.

A dorogi „népes” (*munkás kisvasút*) segítségével bejártuk azokat az üregeket, melyek más halandók előtt nehezebben voltak elérhetők: a dorog-tokod-sárisápi szénmezőket rejtő karszterület természetes üregeit, melyeket a hajdan feltörő forró vizek alakítottak ki, de a bányászati rítalált, és némelyiket karsztvízzel árasztotta el, földalatti tavakat, vízzel elárasztott, kristályokkal borított „kincseskamrákat” hozva létre bennük.

1959 tavasza az igazi munka megindulását jelentette a kis csoport számára, amely akkorra már 20 főre gyarapodott. A Sátorkőpusztai-barlang titokzatos mélységébe megbízható drótkötélhágcsó vitte a fiatalokat, akik belekóstolhattak a barlangi fotózás, térképezés és feltárás élvezetébe.

Benedek Endre irányítása mellett speciális szerszámok készültek: rövid nyelvű lapátok-csákányok, széles szájú vödrök, rövid csúszdák melyek a törmelék szállítását segítették. Nyárra, már az akkor megalakuló MKBT (*Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat - a továbbiakban csak Társulat*) felé is kapcsolatot teremtett csoportunk. Tagjaink a Társulat soraiba álltak, a szervezett barlangkutatót erősítve.

Kialakult a kutatási terv, amely több évig adott munkát a fiatal csoportnak. Hiszen a Sátorkőpusztai-barlang további kutatása mellett a barlang járatainak gondozása, a bejárhatóság megkönnyítése is fontos volt, mert egyre több és több ember érkezett kíváncsian a Strázsa-hegyre, hogy láthassák a földalatti „csodavilágot”.

A „nagy” barlangon kívül - más üregek után kutatva - megkezdtük a környék tüzetes átvizsgálását. Elsőként a Strázsa-hegy Dorog felé néző sziklakapuja (*Tündérkapu*) alatt sejthető üregek feltárása indult meg, itt ugyanis a megkutatásra három pont is kínálkozott. Mégsem adta meg magát könnyen a sziklakapu: három és fél évig tartó szívós és kemény „bányászkodás” után nyíltak meg a Strázsa-barlang gyönyörű képződményekkel borított kisebb üregei, a kitartóan és fáradhatatlanul ásó-csákányozó, csilléző csapat előtt.

30 év eseményeit nehéz röviden-tömören leírni, hiszen szinte minden szabadidőnket, ünnepnapokat ott és együtt töltöttük, számtalan élményt, kedves percet, bánatot-örömet éltünk meg. Talán egy-két eseményt érdemes mégis kiemelni, mert meghatározóak voltak a társaság és a barlang „életében”.

1960 tavasza: a mérések alapján kőbányászok segítségével az első kis terem alsó részének berobbantásával kényelmes bejárat, fogadóterem kialakítása. Az áttört falba masszív ajtó beillesztésével zárható lett a barlang. A régi, felső bejárat üregébe rácsos ablak került. Az egyéb kívülről bevezető kisebb üregeket eltömtük, bebetonoztuk. A sziklapura tábla került, amely tudatta az arra járókkal, hogy a barlang természetvédelem alatt áll.

1961-ben megtörtént a terület egyéb karsztos képződményeinek, üregeinek teljes felmérése, térképezése.

Augusztusban kéthetes tábort szerveztünk a Kesztlőc melletti Klastrompusztán, a tó partján. Célunk, az ottani barlangok bejárásán kívül az ígértesnek tűnő Pilisnyergi-víznyelőbarlang feltárása volt. A munkák még ebben az évben megindultak de egyelőre csak részleges sikerek születtek.

Anikó a frissen feltárt Strázsá-barlangban
(Benedek Anikó archívumából)

1962 a siker éve volt. Csoportunk vállalta a Társulati vándorgyűlés megszervezését Dorogon. Ez alkalommal a bányabeli üregek megtekintése mellett az akkor frissen feltárt Strázsá-barlang bejárására is sor került.

Augusztusban újabb tábor Klastrompusztán: kitartó munka során megnyílt a Pilisnyergi-víznyelő 24 méter mélyre vezető függőleges aknája. Elkészült a barlangszáj ácsolattal történő biztosítása, és Sátorkőpusztán az álfenék alatti törmelékben újabb járat felfedezésének lehetősége kínálkozott.

1963-ban a Sátorkői-barlang mélyén lévő forrás mellett, ácsolt függőleges akna kihajtásával megkezdtük a Kadič-szakasz feltárását. Ajtó zárta le a Strázsá-barlang felső üregeinek bejáratát, sínpályával, csillíével szállítottuk ki az üregek kemény homokkitöltését.

Újabb tábor Klastromon: a víznyelő bontása mellett összefüggéseket kerestünk a Leány- és Legény-barlangok között, eredménytelenül (ennek beigazolódása a 90-es évek derekán következett be - szerk. megjegyz.). Mindeközben állandó problémák Sátorkőpusztán: az erősnek hitt, páncélozott ajtót szinte hetente betörték, állandó gondot okozva. Ilyenkor ajtó-

javítás, szerelés következett és gyakran sírva tapasztaltuk: megint kevesebb kristálycsoda vár bennünket a föld alatt, ugyanis szinte minden hívatlan látogató emlékekkel távozott...

1965-ben a magyar természetvédelmi törvény talán első érvényesítési kísérlete volt, amikor a Komárom megyei bíróság a barlangot rongáló fiatalok tettenérése után ítéletet hozott, természeti értékek rongálóját megbüntetve. A fiatalok büntetésének egyik pontja: jóvátételi munka végzése a barlang helyreállítási, javítási munkáinál. A szigorú szankció eredménye: a két fiú 3 évig kitaró barlangász lett, sőt később felnőttként is gyakran segítettek bennünket.

1975-ben megnyílt a Kadič-szakasz, miután a korábbi sziklák közötti keskeny rések helyett - a kötőbők eltávolításával - komoly keret-ácsolattal ellátott függőaknákat kialakítva sikerült a törmelék alatt húzódó járatokat elérni. Tíz méteres függőakna alján

„A régi, felső bejárat üregébe rácsos
ablak került”

(Benedek Anikó archívumából)

nyílt meg az oldalra vezető folyosórész, melyet tovább ásva, 17 méteres mélységig folytattunk. Itt a járat már oldalirányban, a barlang forrás felőli oldalán, a terem falai alá nyílt, de mindvégig laza, sáros törmelék között folytatódott.

1978-ban az ácsolat megcsúszott, meg kellett javítani, kicserélni. Újabb, hosszabb bányafákat kellett lecipelni az alsó terembe, ott faragni, illeszteni, tűzni. De az újabb ácsolatot is "megtámadta" a forrás vize. Ismételt megcsúszás után be kellett látni, itt nagyobb a veszély, mint korábban.

1980 - az eredmény: 17 méter mélység, 23 méter ferdén haladó folyosók, kisebb termek, üregek, pazar kristályok - és a beomló ácsolat.

Ezt követően a Sátorkői-barlangban a járatok rendezése, tisztántartása, látogatások szervezése, lebonyolítása, mérések végzése (*ha nem tűntek el a műszerek*) maradt a tevékenység gerince. A veszélyessé vált alsó üregeket lezártuk.

A Strázsa-barlang feltárása óta ugyanúgy szenvedett, mint testvére. A sokadik betörés után határoztunk úgy, hogy véglegesen meg kell akadályozni minden kártételt. Egyetlen lehetséges mód, megszüntetni a bejárhatóságot. Az ajtót néhány köbméter törmelékkel befedtük (*a maradék sínpályát azóta ellopták*).

A Pilsnyergi-víznyelőnél e közben a pillisi Parkerdő segítségével faház épült, ahol rendszeres munkához sikerült kialakítani a feltételeket (igaz a 90-es évek elejére vandál kezek ezt az építményt is a földdel

Korabeli felvétel a barlangász legényekről
Kerekes Gábor, Rosta Béla,
Szilvay Péter, Szabó Sándor
(Benedek Anikó archívumából)

tették egyenlővé). A víznyelő függőlegesen bordázott, éles sziklafalai között évről-évre mélyebbre hatoltunk, amíg végül 43 méter mért járáthossz után - amely zömmel függőlegesen halad 28 méteres mélységig - elszűkülő járat nehezítette a feltárást (ez ma is a végpont).

A 30 év eredményeit nehéz lenne néhány sorban felsorolni. Egy valami azonban feltétlenül fontos: a csoport mindenkori vonzásába kerülő fiatalok természet iránti szeretetének, érdeklődésének felkeltése. Ez alatt az idő alatt több száz fiatal került közénk, akik hosszabb-rövidebb ideig járva a föld mélyén rejtőző titkok világát, életük végéig tartó hatást, élményeket kaptak, melyeket ma is őriznek, sokszor gyermekeiket is elhozzák fiatalságuk színhelyére, a Sátorkői-pusztai-barlanghoz.

A 30 évből 25 évig Benedek Endre irányította, nevelte a csoportot. Édesapám, aki lelkével, emberszeretetével, a természet iránti alázatos tiszteletével mindannyiunk számára - kimondva és kimondatlanul - példát adott emberségből, derűs, kitartó egyéniségével a fiatalokat is arra az útra vezetve, melyen ő élete végéig járt.

A Pilsnyergi-víznyelőbarlang kutatóháza 1990-ben,
nem sokkal teljes elpusztítása előtt
(Lieber T. felvétele)

In memoriam Benedek Endre (1912-1987)

(Benedek Anikó közlése nyomán írta: Lieber Tamás)

Benedek Endre 1912. május 13-án született Egercsehiben. Iskoláit Pécsen, majd Sopronban végezte. Itt szerezte meg 1934-ben bányamérnöki oklevelét. 1935-37 között jogi tanulmányokat folytatott a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Jog - és Államtudományi Karán. Első munkahelye 1934-35 között az European Gas and Electric Co. Mihályi Üzemében volt, ahol fűrészi üzem-mérnökként dolgozott a zalai olajmezők kutatásában.

Ezt követően a Krasny, Fröhlich und Klüpfel Pécs-Vasas bányaüzemében robbantómester, majd katonai szolgálat után a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-nél geológus-mérnök.

1937-től az Alumíniumérc Bánya és Ipari Rt. Gánti Bányaüzemének beosztott mérnöke. Feleségével együtt a gánti kulturális élet mozgóatjai voltak. Benedekné pl. varrni, kézimunkázni tanította a lányokat, asszonyokat. Benedekék mindenkiel jó viszonyban voltak. Az emberek szerették, tisztelték őket önzetlenségükért és segítőkészségükért.

1940-ben Benedek Endre főmérnöki beosztást kapott. Feladata a Meleges I, Hosszúharasztos és Újfeltárás Bányaüzemek termelésének irányítása és összehangolása volt.

1942-ben kezdődött meg Óbarok-Vázsonypusztán a bauxit részleges kutatása, feltárása, a termelés megindítása. Benedek Endre 1944-ben utasítást kapott a német megszállóktól a

bányaüzem leszerelésére. Ezt ő megtagadta, és csak fegyveres fenyegetésre kezdett hozzá. De még ebben a helyzetben is lassította a leszerelést, és amit csak tudtak elrejtettek. Volt eset, hogy a nappal berakodott vagonokat éjjel kipakolták. Így mentettek meg pl. öt dízelmozdonyt. Benedekék ekkor Bicskén laktak. Ide 1944 decemberében jöttek be a szovjet csapatok. A katonai parancsnok páncélautórn vitte ki a bányaüzem megtekintésére. Azonnal szervezni kezdte a munkát. 1946-ban megalakult a Magyar-Szovjet Bauxit-Alumínium Rt., a MASZOBAL. Benedek Endrét 1946. december 4-én helyezték át a MASZOBAL Nyírádi üzemébe, melynek egészen 1951-ig volt igazgatója.

A Nyírádi Bauxitbányát korszerűsítette, gépesítette. A termelést sikerült úgy felfuttatni, hogy igazgatósága alatt a bányából élűzemet csinált.

1951 júniusától kezdődően 1955-ig Tatabányán több aknánál (Síkvölgy XI-es akna, VIII-as akna) dolgozott üzemvezető főmérnöként. Ezután Budapestre került az Országos Bányaműszaki Felügyelőségre, majd 1957 januárjától a Dorogi Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen volt főmérnök nyugdíjba vonulásáig, 1970. június 1-ig.

Részben természetszeretete és a geológiai formák iránti érdeklődése, részben pedig a sorozatos véletlenek közrejátszása eredményezte, hogy bekapcsolódott a magyar barlangkutatás újjászervezésébe, a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat 1958-as megalapításába.

Érdemei között szerepel még a dorogi Kadič Ottokár Barlangkutató Csoport létrehozása 1958-ban. Szívvel-lélekkel koordinálta a fiatal barlangkutatókat - köztük gyermekeiket is. Gyerekek sokaságával szerettette meg a természetet, a barlangokat. Élete végéig a Doroggal határos Sátorkőpusztai-barlang, Strázsabarlang és a Pilsisnyergi-víznyelőbarlang kutatásának, gondozásának, országos barlangszatborok szervezésének élt.

Szakmai hozzáértésének, felkészültségének elismeréseként 1957-58-ban bányaművelést oktathatott az Esztergom-kertvárosi Hell József Károly Bányagépészeti Technikumban.

Benedek Endre - eredményes bányamérnöki tevékenységéért - több kitüntetést is kapott:

1952 - Magyar Köztársaság Érdemérem Arany fokozata, 1954 - Munkaérdemrend Ezüst fokozat, 1956 - Bányászati Szolgálati Érdemérem Ezüst fokozat, 1960 - Bányászat Kiváló Dolgozója, 1969 - Bányászati Szolgálati Érdemérem Arany fokozata.

Arany diplomáját 1984-ben vette át a Miskolci Műszaki Egyetemen.

Élete utolsó éveit betegsége, felesége hirtelen halála keserítették. 1987 december 3-án hunyt el rövid szenvedés után az esztergomi kórházban.

Emlékét nemcsak az Alumíniumipar, a bányászok összetartó családja őrzi, de a nagy természetjáró, barlangkutató, ásványgyűjtő nevét vette fel a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület (BEBTE) is, mely 1992-ben a Sátorkőpusztai-barlang róla elnevezett nagytermében emléktáblát helyezett el tiszteletére.

Bani bácsi, lánya Anikó és felesége társaságában
(Benedek Anikó archívumából)

A BEBTE története - az elmúlt fiz esztendő dióhéjban

(írta: Lieber Tamás)

A tradicionális múltú Kadič Ottokár Barlangkutató Csoport 1988-as megszűnésekor bizony sokan kételkedni kezdtek abban, hogy a csodálatos éveket megélt dorogi barlangász egyesület valamikor is talpra áll. Erre szerencsére nem kellett sokat várni. Egy esztendővel később - ha nem is a korábbi felállásban - fiatalok, zömmel középiskolások vállalták, hogy a példakép - Benedek Endre „örököseiként„ újratertik mindazt, amit elődeiknek 30 év alatt sikerült elérniük. Megbecsülést és kudarcot, az ezzel járó elismerést és irigységet egyaránt.

A Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület 1992-ben, jogelődje 1989-ben alakult. A társaság kezdetben budapesti székhellyel, az Újpalotai Szabadidőközpont Rockenbauer Pál Természetjáró Szakosztályának barlangjáró csoportját alkotta. Fogel Péter túravezető a későbbi BEBTE első elnöke, budapesti természetjárókkal többször is ellátogatott a dorogi barlangászok „otthonába„, a Sátorkőpusztai-barlanghoz. A sokadik találkozás eredménye, hogy csereprogramok, barátságok születtek. A belső viszálykodások miatt végül is megszűnt Kadič csoport lelkes ifjúságát (Fekete Ferenc, Lieber Tamás, Récsey Gábor, Tóth István) így sikerült „átmenteni“ Budapestre. Akkor még gondolni sem

Sírtalmas állapotok a Sátorkőpusztai-barlang Fogadó-termében
(Récsey Gábor felvétele)

merték, hogy egyszer - nem is olyan sokára - Dorogon folytathatják tevékenységüket. A Sátorkőpusztai-barlang 1989-90-ben szabad préda volt (*tönkretett bejárat, feltört vasrács, festékszóróval telefirkált falak, stb.*). És ez volt az a meghatározó érv, amelyben sürgősen lépni kellett, ha nem akarták azt, hogy az egyébként is lepusztított, képződményeinek nagy részétől megfosztott üregrendszer teljesen megsemmisüljön. A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnál tett közbenjárás eredménye volt, hogy Fogelék - *mint a Benedek Endre Barlangjáró Csoport tagjai* - a Sátorkőpusztai-barlang gondozói lehettek. A barlang 1990 szeptemberétől biztos kezekbe került. Az ajtót lezárták, és megkezdődhetett a helyreállítás. Az elfűnt képződmények helyére sajnos újak nem kerülhettek, de a járatok kitakarítása, az alsó szint törmeléktől való megtisztítása is sokat jelentett a barlang esztétikájának. A szovjet katonák Esztergom-kertvárosból történő 1990-es kivonulását (*innen ered a Kis Strázsa-hegyben akkoriban felfedezett „Kivonulás-barlang” elnevezése*) követően a Strázsa-hegyek térségében is megjelentek azok a rossz szándékú egyének, akik a természet saját céljaira történő kihasználására törekedtek. Próbálkozások történtek moto-cross pálya

Moto-cross pálya készülne a Tábla-hegy oldalában
(Lieber T. felvétele)

építésére (1991), homokbányászatra, fakitermelésre. A barlanghoz kilátogató önkéntesek mindezt nem nézhették tétlenül. Ismételten Fogel Péter közbenjárására, a Magyar Természetbarát Szövetség újraindította Társadalmi Természetvédelmi Szolgálatát, amelynek az akkor már dorogi társaság is alapítója volt. A természetvédelmi célú közbelépéseknek megvolt tehát a jogi háttere, jóllehet sok múlott a határozott, sokszor személyes konfliktust sem kerülő fellépésen. A név mellé biggyesztett „Természetvédő” szócska teljes mértékben tükrözte a szervezet tevékenységét. Az egyesületté válást egy szerencsés véletlen segítette elő. Az Autonómia Alapítvány Partnership Programja (*ma Őkotárs Alapítvány*) által, pályázat során adományozott 128 ezer forint felhasználása - melyet egy fásítási programra nyertek - készítette a csapatot arra a lépésre, hogy szervezettebb formát öltön. Hiszen megjött pályázó kedv, a későbbiekben akár nagyobb összegeket is felhasználhatnak céljaikra. Eredményesebbek lehetnek (*jogi helyzeténél fogva*) egy önálló egyesületként, mint akár egy kicsinyke csoportosulásként, vagy egy nagyobb szervezet szakosztályaként.

Eddigi jelentősebb programok, események a BEBTE életében:

1992. május 3. - Természetvédelmi Nap

{Nyílt napot tartottunk Sátorkőpusztán. A barlangot bárki megtekinthette, a budapesti Karszt Barlangkutató Csoport jóvoltából a sziklamászást is kipróbálhatták az érdeklődők. A programot egy kollektív szemétszedéssel kezdtük, melyen körülbelül 150 ember vett részt. A barlang közvetlen környezetében kb. 6 köbméter hulladékot gyűjtöttünk össze.}

1992. május 10. - Táblaavatás

{Csoportunk a névadó Benedek Endre bányafőmérnök (1912-1987) születésének 80. évfordulóján emléktáblát helyezett el tiszteletére a Sátorkőpusztai-barlang nagytermében. Megemlékező beszédet tartott Gáboros Miklós a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkára, Benedek Anikó és Lieber Tamás.}

1993. tavasza - Faültetés

(A korábban említett Partnership fásítási program. 20 ezer Csertőlgy telepítésére került sor a Nagy Strázsza-hegy esztergomi - volt lőtéri - oldalán.)

1993. július-augusztus - Erdélyi körút és tábor

(Az első szervezett külföldi túránk, Varga László vezetésével, amely gyakorlatilag Erdély nevezetesebb városait, turista látványosságait érintette. A programon az akkori egyesület szinte minden tagja részt vett.)

1993. október - DUE együttműködés

(Kapcsolatfelvétel a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesületével. Közös barlangtúra Sátorkőpusztán. Az azóta kiépített és gyümölcsöző együttműködés kezdete.)

1993. október - Amerikai környezetvédők dorogi fóruma

(A Partnership Program szervezésében, amerikai trénerek által Gödön megtartott szervezetfejlesztési kurzus tapasztalatait a gödi előadók részvételével, a dorogi lakosok tudomására hoztuk.)

1993. tavasza - A Sátorkőpusztai-barlang turisztikai-idegenforgalmi célú hasznosítása

(A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium - egyesületünk kérésére - engedélyezte barlangunk turisztikai-idegenforgalmi hasznosítását. Ettől az időponttól kezdődően - bizonyos feltételekhez kötötten - nyilvánosan is látogatható a barlang.)

1995. tavasza - védetté válik a Strázsza-hegyek térsége

(A Nagy- és Kis Strázsza-hegyek térségét is beleértve, Sátorkőpuszta 1300 hektáros területét a természetvédelem végre oltalom alá helyezi. Felügyelő szerve a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság.)

1995. május - Megalakul hegymászó szakosztályunk

(Laczkó Tibor vezetésével alakul a BEBTE Hegymászó és Természetjáró Szakosztálya. A tagozat céljai között szerepel magas-hegyi túrák, hegymászó tanfolyamok szervezése.)

1995. augusztus - Nomád tábor a Bihar-hegységben

(Két hetes tábor az Erdélyi-szigethegységben; Ponor-rét, Glavoj, Pádis-fennsík, Szamosbazár, Biharfüred, Lesi víztározó. Túravezetőnk: Varga László)

1995. november 29. - Pala-fórum

(A BEBTE lakossági és egyesületi fórumot hívott össze az Esztergom-kertvárosi Palatinus-tó problémáinak felvázolására és a közös stratégia kidolgozására. A program célja egy egyesületi kerekasztal létrehozása volt.)

1996. nyara - BEBTE - BETESZ integráció

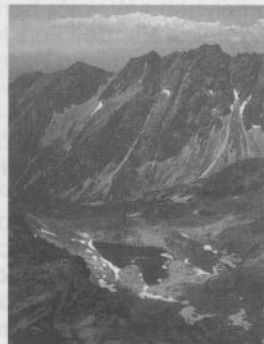
(Egyesületünk és az esztergom-kertvárosi Féja Géza Művelődési Ház barlangjáró szakköre együttműködést köt egymással, tagjai egyúttal az egyesület tagjaivá válnak. A két szervezet közösen készül a közelgő 50. évfordulóra.)

1996. július - BEBTE - DUE tábor Erdélyben

(A két egyesület közösen szervezett erdélyi körútja, egy buszos, félnomád tábor keretében.)

1996. október 6. - 50 éves évforduló

(A Sátorkőpusztai-barlang felfedezésének 50. évfordulója alkalmából ünnepséget szerveztünk a barlangnál és a dorogi Művelődési Házban. Jelen voltak a felfedezők és a korábbi Kadičo csoport jó néhány tagja.)

*Békás-tavak a Magas-Tátrában,
a Tengerszem-csúcsról
(Lieber T. felvétele)*

1996. november 1. - Barlangfürdetés a nyergesújfalui tűzoltókkal

(Magyarországon ez volt az első alkalom, hogy tűzoltó módszerekkel barlangot tisztítottak. A Sátorkőpusztai-barlangban, levezetett tömlők segítségével, nagynyomású vízzel mosták le a képződményekre ráakadott korom- és porszenyeződéseket.)

1997. április - „Palatinus-tó Természetvédelmi Program” kezdete

(Ekkor kezdtük el a Pala partjának tudatos figyelését és tisztítását. Először a budapesti FTSK Delfin Klub Könnyűbúvár Szakosztálya volt segítségünkre, akik a „Kisöböl” fenekét takarították ki.)

1997. június - Kapcsolatfelvétel a szlovák barlangigazgatósággal

(Egyesületünk szlovákiai körutazást szervezett, amely során meglátogattuk Szlovákia idegenforgalmi barlangjait. Az utat megelőzően együttműködést kötöttünk a lipótszentmiklósi Szlovák Barlangok Igazgatóságával, Josef Hlavac igazgatóval. Erről a programról a Turista Magazinban egy 12 részes sorozatot közöltünk 1998-ban.)

1997. augusztus 9. - Villámcsapás a Sátorkőpusztai-barlangban

(Korábban még nem publikált jelenségnek lehettünk tanúi és átélei. A sátorkői-barlang Kristály-terménél többünket, hirtelen áramütés ért. Mint kiderült, mindezt a barlang előtti sziklafalba becsapódó villám által keletkezett feszültség levezetődése, és kisülése okozta.)

1997. augusztus 23. - Véradás a leukémiás gyermekekért

(Az esztergom-kertvárosi Féja Géza Művelődési Házban „Barlangászok a beteg gyermekekért” címmel véradást szerveztünk a leukémiás és csontvelő transzplantált gyermekek megsegítésére, a budapesti Heim Pál Gyermekkórház Véraló Osztályának közreműködésével.)

1997. szeptember - Országos pályázat kiírása

(„Egy barlangi élményem” címmel pályázatot írtunk ki 12-18 éves tanulók számára. Olyan dolgozatokat kértünk a gyerekektől, amelyben egy valós barlangjárás élményén keresztül hívják fel a figyelmet az esetleges veszélyekre. A pályázat résztvevői - az Aggteleki Nemzeti Park jóvoltából - egy Baradla hosszútúrát járhattak végig. A pályázóknak a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, valamint a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete ajánlott fel díjakat.)

1997. szeptember - Pala-tó takarítás diákok segítségével

(A dorogi és esztergom-kertvárosi iskolák is csatlakoztak a Palatinus-tó takarításához. Közel 150 tanuló nyújtott segítséget a sátorkői oldal tisztításánál. A programot a Rumpold Esztergom Kft. támogatta.)

1997. október 4. - Polgármesterek és Természetvédelmi Szakemberek Regionális Találkozója

(A Duna-Ipoly Nemzeti Park megalakulását megelőző egyeztetésre hívtuk össze térségünk érintett polgármestereit, a nemzeti park leendő munkatársait és a civil szervezeteket. A program a Sátorkőpusztai-barlangnál kezdődött és a Relabor Kft. esztergomi székházában folytatódott.)

1997. október - Kapcsolatfelvétel szlovén barlangigazgatóságokkal

(Az egyesület néhány tagja Szlovéniába utazott, ahol megtekintették a Postojnai- és Skocjani-barlangot. Együttműködő kapcsolatot sikerült kialakítaniuk mindkét barlang igazgatóságával.)

1998. április - Pala-tó takarítás diákok segítségével

(Ismételt együttműködésre került sor egyesületünk és a környékbeli iskolák között. Az akcióban 10 köbméter hulladék gyűlt össze néhány óra leforgása alatt.)

1998. augusztus - Újabb szakosztályok alakulnak

{Megalakítjuk Únyi Turisztikai és Ismeretterjesztő Szakosztályunkat, melynek vezetője Varga László. Ugyanebben az időben az esztergomi szakkör (BETESZ) is szakosztállyá szerveződik. Vezetője: Hartyán Csaba.}

1998. szeptember - Vizsgálatok a Palatinus-tónál és környezetében

{Pályázati pénzből kémiai komponensek meghatározására alkalmas műszert (MERCK) vásároltunk, amellyel a Palatinus-tó, illetve a környezetében létesített „dísztavak” vízminőségének alakulását tudjuk nyomon követni.}

1998. szeptember 17. - Ismételt barlangmosás

{A nyergesújfalui tűzoltók közreműködésével ismét barlangtisztításra került sor Sátorkőpusztán.}

1998. december - Meghirdetjük a Stromboli'99 expedíciót

{A BEBTE eddigi legnagyobb programjára készül, Olaszország vulkanikus vidékeinek bejárására, dokumentálására.}

1999. január - vetített képes előadások

{Januártól - havonta egy alkalommal - diaképes előadást tartunk a dorogi Községi Házban. A témák: egyesületünk tagjainak külföldi expedíciókon való részvétele.}

1999. március 24. - Képviselők terepszemléje

{Egyesületünk és a dorogi Vállalkozók Egyesülete a Palatinus-tó körüli terepbejárásra invitálja Esztergom és Dorog önkormányzatának képviselőit.}

1999. március 28. - Teleházat avatunk Únyon

{Az Országos Teleház Szövetség támogatásával, únyi szakosztályunk megnyitja Komárom-Esztergom megye második Teleházát, mint információs létesítményt. Az intézményben számítógépek, fax, Internet és egyéb multimédiás eszközök várják az érdeklődőket. A Teleház koordinátora Varga László és Nagy Péter.}

1999. április 18. - Megjelenünk az Interneten

{Csík István elkészíti weblapunkat, mely az egyesülettel kapcsolatos tudnivalókat, programjainkat, eseményeinket, tagságunkat stb. mutatja be az Internet böngészőinek. Címünk: <http://bebte.findhere.com>.}

1999. április 21. - Megszületik BEBTE Junior

{hajnali 5 óra után néhány perccel, napvilágot lát Simonek Barbara és Hartyán Csaba kislia Donát, akit szülei azonnal beíratnak az egyesületbe, így ő lett a BEBTE Junior, az egyesület legfiatalabb tagja.}

1999. május 19. - Pala-tó takarítás diákok segítségével

{120 tanuló segítette egyesületünket a Palatinus-tó takarítási programjában.}

1999. június 10. - Meghívás a nemzeti parkba

{A BEBTE Dorog, Esztergom és Esztergom-kertváros önkormányzatának képviselőit, illetve a hivatalok munkatársait meghívja a Duna-Ípoly Nemzeti Park területére szervezett terepbejárásra.}

1999. július 23. Indul a Stromboli-expedíció

{Olaszország vulkánjainak bejárása és dokumentálása céljából indítjuk 17 naposra (aug. 8.) tervezett expedícióunkat.}

Palatinus-tó

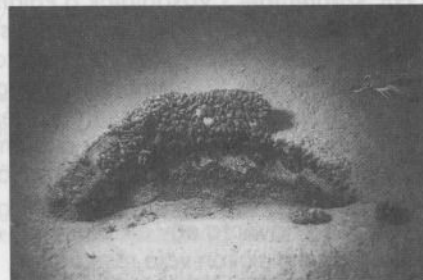
Vélemények és alternatívák egy vízgyűjtő megmentésére

(Írta: Lieber Tamás)

Egyesületünk elsőként 1993-ban vetette fel, majd 1995-ben tett kísérletet arra, hogy a közvélemény figyelmét ráirányítsa a Dorog és Esztergom-kertváros határában - 30 hektáron elterülő - Palatinus-bányató növekvő szennyezettségére, a víz szemmel is láthatóvá vált állapotromlására. Lakossági és egyesületi fórumon az ún. egyesületi kerekasztal létrehozása volt a cél. A Dorogról és Esztergomból meghívott közel 40 egyesület, csekély számban képviseltette magát.

Előzmények

A Palatinus- vagy hivatalos nevén Sátorkői-tó, az 1950-es években - homokkitermelés következtében - keletkezett. A homok a dorogi szénbányák tömedékelő anyag igényét hivatott kielégíteni (a kitermelt szén helyére, statikai szempontból homokot nyomattak). A homok bányászata egy idő után elérte a rétegvíz szintjét, és mivel a gépekkel a vízzáróréteget megbontották a rétegvíz felszínre került. *(A jelenlegi tó a Pils- és Gerecse-hegységek között, az azok által körülhatárolt völgyben - mint vízgyűjtő - található, és ez megmagyarázza a nagymennyiségű víz jelenlétét).* A feltörő rétegvíz kezdetben pocsolyákat, később - a bányászat kiterjesztésével és mélyítésével - tavacskákat, majd egyetlen tavat hozott létre. A homokos partoldal mállékonysága miatt a műveget már nem lehetett a szárazföldről végezni, vízi kotrógép telepítése vált szükségessé. A munka kellő hatékonyságát az ún. Lévárdy-féle hydrotechnológiával sikerült elérni. Az úszó kotrógép sűrített levegőt nyomott a mederbe, ami fellazította a fenéken lévő homokpadot. Az így keletkező iszapot egy másik csövön felszínre szivattyúzták. Talán mondanunk sem kell, hiszen egyértelműek azok a jótékony hatások, amelyek egy ilyen szerkezettel elérhetők. Az egyik legfontosabb az állandó tisztántartás. A meder partjáról - *az erózióknak illetve az emberi igénybevételnek (fürdőzők)* tulajdoníthatóan - nagymennyiségű homok csúszik vissza a fenékre, melynek következménye, hogy eltömődhetnek - és ez nagyrészt már be is következett - azok a források, ahol a hegyekből lefolyó rétegvíz a felszínre jut. Ennek egyik legszembetűnőbb megnyilvánulása az 1993-as nagy szárazság idején volt. A homokbányászat során a tó aljára leülepedett szilárd szennyeződések is eltávolították *(háztartási hulladék, etetőanyag stb.)* A kotrási módszer másik kedvező hatása a tófenék levegőztetése volt. Az állandó szellőztetés (mint „melléktermék”) jótékony hatással volt a halállományra. A tó hosszanti átmérője 800 méter, szélessége átlagosan 400 méter, átlagos vízmélysége 6-7 méter. A tó legmélyebb pontja az öböl bejáratánál van, ahol meghaladja a 12 métert is.

*Kagylókkal bevont autógumi a tófenéken
(Komáromi Kolos felvétele)*

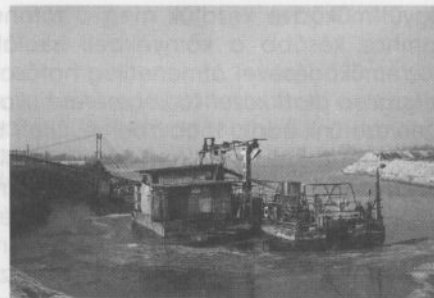
Maximális kihasználtság

Komárom-Esztergom megye, de talán az ország egyik legtisztább állóvize is egyben a Dorog és Esztergom-kertváros határában létesített-keletkezett Palatinus. Hogy ez mennyire van így, statisztikailag és becslés alapján is kinyilvánítható. Az évről-évre növekvő idegenforgalom már nemcsak a helybeliek olcsó nyaralóhelyévé, hanem mondhatjuk azt is, tágabb környezetünk üdülőcentrumává változtatta a tó övezetét. Manapság szinte 100 km-es körzetet vonz a vízfelület, a budapestiek jelenléte (50 km) is már természetesnek számít. A strandolók nagyszámú - *szezonban kb. 100.000 fő* - jelenléte alapján joggal feltételezhető tehát, nincs *(a tömött uszodákat kivéve)*, vagy nagyon kevés a nyári hűsölésre alkalmas tiszta állóvíz és folyó.

A Palatinus déli oldalára horgásztégeket építettek, melyeket a dorogi Horgász Egyesület tagjai vásároltak. Mellesleg a tó hasznélvezeti joga is ezt a szervezetet illeti. A horgászházak jóllehet túlságosan is a vízre épültek, tudomásunk szerint kivétel nélkül csatornázottak. Ennek hiánya ugyanis óriási szennyezést jelentene. A nyugati és keleti parton helyi vállalkozók strandot üzemeltetnek. Hogy a kiszolgáló létesítmények száma megfelelő-e, többen kétségbe vonják. A nyereségérdekeltek büfék, falatozók és italmérők szép számmal jelen vannak, illemhelyből viszont nincs elegendő. Az ember persze elvégzi szükségét, lustaságból vagy, mert erre létesített helyet nem talál, a vízben.

Álláspontunk, és amit eddig tettünk

A BEBTE határozott véleménye az, hogy sokan a horgászok, fürdőzők, szörfösök és egyéb vízi sportot űzők közül nincsenek tekintettel a tópart és víz tisztaságára. A parton hatalmas mennyiségű a szezonális és kommunális hulladék, melynek eltakarításáról nem gondoskodnak rendszeresen. A vizet számos lehetséges szennyezőforrás fenyegeti. Korábban problémát jelentett, de ma már - a beindult csatornázás miatt - megszűnőben van az esztergom-kertvárosi lakóépületek derítőjéből átszivárgó, szennyvíz okozta káros hatás. Ugyanakkor a tó mellett található horgászházak szabálytalan üzemeltetése sem zárható ki teljes biztonsággal csak úgy, mint az egykori erőműi pernyetározó rekultivációjának káros következményei. Esztétikai szempontból a szemetes part a legirritálóbb. Ennek felszámolását sajnos évente legalább két alkalommal kell elvégezni. Ezt a feladatot szervezetünk vállalta. Kezdetben a budapesti FTSK Delfin Klub Könnyűbúvár Szakosztályával

*Az egykori úszó homokotrógép az öbölben
(Lieber T. felvétele)*

*Szemetes partszakasz
(Lieber T. felvétele)*

együttműködve kezdtük meg a tófenék, illetve a partvonal takarítását. A programhoz később a környékbeli iskolák is csatlakoztak. A „kivezényelt” diákok közreműködésével átmenetileg hatásos munkát végeztünk *(alkalmanként, 2-3 óra leforgása alatt közel 10 köbméter hulladék gyűlt össze)*.

Szervezetünk eddig több ízben nyújtott be pályázatot a tó felmérésére vonatkozóan. 1998-ban a Központi Környezetvédelmi Alap, és a Közép- Kelet Európai Regionális Környezetvédelmi Központ támogatását is elnyertük. Mindezeket a Palatinus vízének - valamint a környezetében újonnan létesített „dísztavaknak” vizsgálatára fordítottuk. Szakértőket kértünk fel arra, hogy mérjék fel a terület hidrogeológiai, kémiai és biológiai szempontból lényeges veszélyforrásait. Ezek a felmérések javarészt megtörténtek, sőt egy részük még jelenleg is folyamatban van. A tavalyi évben - tereprendezés során - létrehozott kistavakkal egyidejűleg megnőtt a Palatinus-tó elszennyeződésének lehetősége is. Az erőműi zagytározót a dorogi gyógyszergyár szennyvíziszapjával töltötték fel *(rekultiválták!?)*. Az onnan folyó csurgalékvíz pedig képes az esetleges mérgeket a tóba mosni. *(Hogy ott valóban vannak-e mérgező anyagok, ma még teljességgel nem tudhatjuk, az adatgyűjtés jelenleg is tart)* Az ún. dísztavakat elérve - közvetlen túlfolyókon - a Palatinusba kerülhet a szennyeződés, sokkal gyorsabban, mint a talajon átszivároghva.

*Rekultivációs terület a Palatinus szomszédságában
(Lieber T. felvétele)*

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem, a Budapesti Műszaki Egyetem, valamint a Magyar Állami Földtani Intézet munkatársait kértük, hogy legyenek a segítségünkre. Az általuk javasolt módszerhez folyamodtunk, kémiai vízminőség mérésére alkalmas berendezést *(MERCCK zseblabor)* vásároltunk, amely lehetővé teszi a leglényegesebb komponensek *(foszfát, nitrít, nitrát, ammónium, ólom, pH, vas, vízkeménység stb.)* meghatározását. A tesztleleteket elvégeztük, az érdemi munkát 1999. januártól, havi rendszerességgel végezzük.

*Iskolások segítenek a takarításban
(Lieber T. felvétele)*

1999. május 19-én, a dorogi és esztergom-kertvárosi iskoláknak köszönhetően közel 120 tanuló vett részt azon a takarítási akción, amelyet a BEBTE szervezett, és amelyen a tó északi (sátorkői) partját átfésülve 10 köbméter hulladékot sikerült összegyűjteni. Az akció sikerességéhez a Rumpold Esztergom Kft. is hozzájárult.

A dorogi hegymászásról

(írta: Laczkó Tibor)

Dorogon Ismét beindulni látszik a hegymászó élet. Néhány csendes év után ismét van pár megrögzött fiatal, aki a mozgás és a természet szeretetét a hegymászásban vagy a sziklamászásban éli ki. Mint oly sokszor, néhányan meguntuk a barlangi életet és „a fényver törve” keresni kezdtük az izgalmakat és a kalandot. Volt, aki egy közeli, elhagyott kőbánya omladozó falain próbálgatta szárnyait és tette kockára életét biztosítást nélkülöző mászásaival. Elmondása szerint csak négyszer fogadta meg, hogy nem mászik fel sehova sem, ami magasabb, mint egy kisszék. Valaki azzal jött, hogy ő a Himaláját akarja megmászni, vagy ha azt nem, a Matterhorn mindenképpen. Van, akít a kíváncsiság, vagy éppen a kalandvágy hozott közénk.

Különböző céloktól vezérelve hoztuk létre a szakosztályt, de közös bennünk, hogy szeretjük az embert és idegeket próbáló helyzeteket és azt, hogy egy sziklapárkányon is úrrá tudunk lenni lábunk remegésén. Azt hiszem, ennél több nem is kell, hogy az elmúlt évtizedekben jelentős mászásokat és expedíciókat teljesítő dorogi hegymászókat kövessük.

Dorogon a háború után, a hatvanas évek közepén alakult szervezett hegymászó csoport, a Dorogi Bányász SC Hegymászó Szakosztálya. A csoport kisebb-nagyobb átrendeződésekkel az 1980-as évek végéig fennmaradt. Fennállása alatti három évtizedben tagjai közül néhányan 7000 métert is meghaladó csúcsokat hódítottak meg. Az első nehezebb mászások Pick József nevéhez fűződnek a hatvanas évek közepén és végén. Ekkor öt 4000 méternél magasabb csúcsot mászott meg. Ő – a konkrét mászásokon kívül – szervezői és vezetői munkájával is hozzájárult a dorogi sportélet fellendüléséhez. Legközelebb 1978-ban hallattak magukról a helyiek, amikor az egyesületi vezetőként is tevékenykedő Szabó István feljutott a 7495 méter magas Kommunizmus-csúcsra (Pamír), ahová 1980-ban ismét visszatért. Egy évvel később ezt a csúcsot Sturcz Antal is megmászta. Ekkor a csoport a Dorogi Atlétikai Klub Hegymászó Szakosztályaként működött.

A nyolcvanas évek elején sorra megadták magukat az afrikai és amerikai kontinens, valamint Ázsiában a Kaukázus és a Pamír legmagasabb csúcsai. Szabó István és Bihari János az Andokban expedícióztak, Náda László és Sebestyén Balázs a Kilimandzsáró tetején állhattak, Földi János pedig Duschambe-be (Pamír) ereszkedhetett vissza. Igen nagy erőpróbát jelentett a Nakratau (Pamír) 2000 méteres északi falának megmászása, melyet Szabó István és Sturcz Antal ötven kötélhossz és a télies időjárás miatt négy bivakolás (szabadban töltött éjszaka) után tudhatott magáénak.

A nyolcvanas évek közepétől a sport rovására mindinkább előtérbe kerültek az ipari alpinista munkák, aminek egyenes következménye lett az akkori hegymászó egyesület fokozatos széthullása.

Szakosztályunk 1995 április 1-én alakult meg a dorogi barlangászok segítségével, melynek így a teljes neve Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület (BEBTE) Hegymászó és Természetjáró Szakosztálya lett.

Mászási lehetőségek területén igen szerencsés helyzetben vagyunk, mivel néhány kilométeres körzetben több sziklamászásra is engedélyezett hely található. *(A Pílisben több - korábban kedvelt - mászóhelyet a Duna-Ipoly Nemzeti Park betiltott, így*

Útban a Mont Blanc csúcsa felé

(Fadgyas Gábor felvétele)

A Magas-Tátra sejtelmes hegyormai
(Lieber T. felvétele)

legközelebb, a még mindig csekély távolságra lévő mogyorósi sziklák és a bajóti Öregkő használható). Terveink között természetesen nehezen leküzdhető sziklafalak és csúcsok - mint például az Matternhorn, Gross-Glockner és Európa teteje, a Mont-Blanc - meghódítása szerepel.

A romantikus ábrándozásnál azonban többet teszünk. Tudjuk, hogy céljaink elérésének egyik feltétele a hegy- és sziklamászás technikai ismereteinek a gyakorlatban történő elsajátítása. Tagjaink közül néhányan már megkezdték a megfelelő tanfolyamok elvégzését, melynek egyik állomása a Magas-Tátrában megtartott nyári magashegyi tanfolyam elvégzése volt. A szakosztály vezetősége elsődleges feladatának tartja, hogy a tagok közül minél többen vegyenek részt ezeken az elméleti és gyakorlati oktatásokon, és az ott szerzett tudást készség szintjén tudják az életben alkalmazni. A tudás mellett, a másik fontos dolog a megbízható felszerelés, ami igen csak költséges. Az elégséges anyagok megszerzése legalább akkora feladat elé állít minket, mint mondjuk az Ortles megmászása. A szakosztálynak nagy segítségét jelen-

tett a helyi vállalatok (Vedoris Kft, és az egykori Dorogi Mészmű Kft) támogatása.

Végezetül köszönetet mondok mindazoknak a személyeknek, akik segítettek és jó tanácsokkal láttak el az indulásnál, és akik jelenleg is szívükön viselik a dorogi hegymászóélet alakulását. Természetesen köszönet jár a dorogi barlangászoknak, mivel lehetővé tették a szakosztály létrejöttét és a kezdeti időkben felszerelést is biztosítottak gyakorlásainkhoz. Köszönetet mondok Szabó Istvánnak, Neidenbach Ákosnak és Sturcz Antalnak, akik mind a szervezésben, mind pedig a technikai kérdésekben hasznos ötleteket adtak.

Teleház a környezeti nevelés szolgálatában

BEBTE Turisztikai és Ismeretterjesztő Szakosztálya

(Írta: Varga László)

Tagozatunk 1998-ban alakult meg Únyon, a dorogi BEBTE keretein belül, de tevékenységét már évek óta folytatja. Jelenleg 29 taggal működik.

Szakosztályunk rendszeresen szervez tagjai, valamint a Dorogon, Esztergomban és vonzáskörzetében élő lakosság - elsősorban a gyermekek és a fiatalok - számára túrákat, kirándulásokat, táborokat, szakmai (természetismereti) továbbképzéseket, ismeretterjesztő előadásokat. Emellett tanulmányokat, tájékoztatókat publikálunk a helyi, illetve az országos médiumokban.

Tevékenységünkben fokozott hangsúlyt kapnak azok a törekvések, amelyek a kistelepülések konkrét problémáinak megoldására irányulnak. Fontosnak tartjuk, hogy tudásunkkal, lehetőségeinkkel segítsük térségünkben a hátrányos helyzetű falvak fejlődését, felzárkózását. Ennek érdekében a Magyar Teleház Szövetség pályázatán elnyert eszközökkel (számítógépek, irodatechnikai eszközök), valamint az Únyi Önkormányzat működtetésünket biztosító anyagi és tárgyi támogatásával (helyiség, berendezés, működési költségek), megalapítottuk únyi Teleházunkat. Ez az intézmény információs és telekommunikációs központként szolgál a településen, és számos területen segíti az itt élők életét. Közösségi irodatér, ahol fénymásolni, faxolni lehet,

oktatóprogramok és szakemberek segítik a különböző szintű oktatásban résztvevő gyerekek felzárkóztatását, illetve a tehetség-gondozást, számítógépekkel végezhető távmunka végzési lehetőséget biztosít, segíti a szabadidő hasznos és kultúrát eltöltését, Internet használattal biztosítja az információ szabad áramlását, ugyanakkor módot és lehetőséget ad a helyi újság szerkesztésére, kiadására, stb.

Tele a ház

(Varga László felvétele)

Mindezek mellett, más területeken is szolgáljuk a kistelepülések törekvéseinek érdekeit: falusi turizmus fejlesztése, lakókörnyezet természeti- és műemléki értékeinek megóvása, informatikai hálózat bővítése és szolgáltatásainak bővítése, természettudományos és honismereti ismeretterjesztés, más egyesületekkel - pl. a Zsámbéki Tájékedelmi Egyesülettel - való szakmai együttműködés, szabadidős programszervezés (pl. *Majális*).

Konkrét tevékenységeink az elmúlt időszakban:

- Tájékedelés Únyról (*természeti-, gazdasági-, emberi erőforrások adatainak összegyűjtése*).

- Falusi turizmussal kapcsolatos tevékenységek (*szálláshelyek felmérése, idegenforgalmi látványosságok, látványkapcsolatok, folyamatos együttműködések más helyi civil és állami szervezetekkel, vállalkozókkal*).

- Hazai és külföldi kedvezményes diáktáborok szervezése (*Többhetes erdélyi diáktábor únyi, dorogi, budapesti, esztergomi diákok részére, családi tábor únyi, máriahalmi, csolnoki, hátrányos helyzetű családok részére Klastrompusztán és Törökmezőn*).

Diáktábor únyiaknak a Déli-Bakonyban, Zempléni-hegységben és a Mátrában).

- Országjáró és külföldi kirándulások szervezése, lebonyolítása a helyi lakosság részére (*családok, diákok, nyugdíjasok utaztatása pl. Ausztriába, Nyugat-Magyarországra, Zempléni-hegységbe, Mecsekbe, Kiskunsági Nemzeti Parkba, Dunántúli-középhegységbe, Börzsönybe*).

- Hon- és természetismereti, valamint lovas táborok, diáktáborok Únyon (*monori, esztergomi, dorogi, bakonyánai, veszprémi, pátyi, galgamácsai, budapesti diákoknak*).

- Tanulmányi kirándulások, gyalogtúrák, egész napos szakmai programok szervezése, lebonyolítása (*hódmezővásárhelyi, szegedi, veszprémi, monori, miskolci, dorogi, galgamácsai pátyi, kónyi, soponyai, kolozsvári diákoknak*).

- Országos hírű ásvány- és ősmaradvány kiállítás működtetése a faluban, látogatók fogadása, szakmai műhelymunkák.

- Ismeretterjesztő előadások, előadássorozatok tartása Únyon és a környező települések iskoláiban, művelődési intézményeiben.

- Természetfotó kiállítások az egyesület tagjainak munkáiból (*a szlovákiai Párkányban és Léván, valamint Esztergomban, Dorogon, Tinnyén, Esztergom-kertvárosban, Monoron, Zsámbékon*).

- Pályázatok írása (*Soros Alapítvány, GYIA, KTM, Nemzeti Sport- és Ifjúsági Alapítvány, stb.*).

- Szakmailag megalapozott javaslatlét az Úny-Máriahalom közötti homokbánya földtani értékeinek megóvására, védetté nyilvánítására.

- Publikációk (*Élet és Tudomány, Turista Magazin, Cholnoky pályázat*).

- Köszereplések (*Duna TV, RTL Klub Fókusz c. műsora, Petőfi Rádió*)

A BEBTE vezetői és tagozatai

Elnök: Lieber Tamás (Tel.: 33/331-248, e-mail: lieber@uze.net); alelnök: dr. Bencze László (Tel.: 33/319-465, e-mail: bencze@ludens.elte.hu); titkár: ifj. Mézes Nándor (Tel.: 20/9676-692, e-mail: h13340mez@ella.hu)
Az egyesület levélcíme: 2510 Dorog, Szent Erzsébet u. 12. Internet: <http://bebte.findhere.com>

Sátorkőpusztai Barlangkutató és Idegenforgalmi Szakosztály

Vezetője: Gyarmati György (Tel.: 20/9558-211, e-mail: 9558211@sms.pgsm.hu)

A BEBTE 1995-ben alakult tagozata. Feladata a Sátorkőpusztai-barlang gondozása, kutatása, a látogatások szervezése és lebonyolítása, a barlangban végzendő tudományos vizsgálatok regisztrálása, és a barlang környékének természetvédelmi felügyelete.

Esztergomi Barlang- és Természetjáró Szakosztály (BETESZ)

Vezetője: Hartyán Csaba (Tel.: 33/442-445, e-mail: hartyan@freemail.c3.hu)

1998-ban alakult azzal a céllal, hogy a dorogi székhelyű egyesület tevékenységét a szomszédvárbán, Esztergomban is népszerűsítse, a helyi fiatalok részére szervezze programjait. A BETESZ is feladatának tekinti a Sátorkőpusztai-barlang gondozását, a barlanglátogatások lebonyolítását, a Strázsa-hegy természetvédelmi felügyeletét. Ugyanakkor leginkább ez a tagozat végzi az ún. "külső barlangtúrák" szervezését, lebonyolítását.

Regionális Környezetvédelmi Szakosztály

Vezetője: Hohl Zoltán (Tel.: 33/331-849, e-mail: hohlz@yahoo.com)

A BEBTE legfiatalabb tagozata. 1999. év elejétől működik. Elsődleges feladata a Dorogi régió környezetvédelmi problémáinak kezelése, valamint a lakossággal való kapcsolattartás. A szakosztály fontosnak tartja a környékbeli üzemekkel, vállalatokkal való közvetlen párbeszédre alapuló együttműködést.

Dorogi Hegymászó és Természetjáró Szakosztály

Vezetője: Laczkó Tibor (Tel.: 20/9570-595)

A szakosztály ismertetését lásd a "Dorogi Hegymászásról" című fejezetben.

Únyi Turisztikai és Ismeretterjesztő Szakosztály

Vezetője: Varga László (Tel.: 33/489-030, e-mail: unytele@elender.hu)

Az Únyi Teleház címe: 2528 Úny, Kossuth L. út 2. (Tel.: 33/489-033, e-mail: unytele@elender.hu)

A szakosztály bemutatását lásd a "Teleház a környezeti nevelés szolgálatában" című fejezetben

Leszállás előtt a Lencsehegyi bányüzemnél
(Hohl Zoltán felvétele)

Napfelkelte a Palatinuson
(Lieber Tamás felvétele)

Balázs Géza
interjúja
Jakucs László
professzorral

(Lieber Tamás
felvétele)

A
Kéményszikláról
pazar a kilátás
- Pilis hegység

(Lieber
Tamás
felvétele)

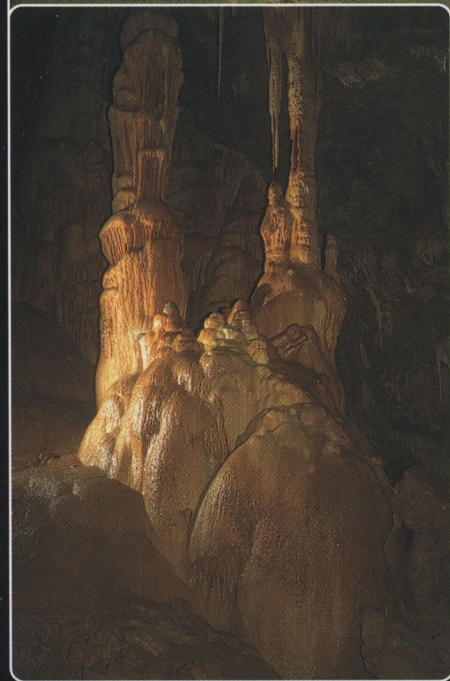
Útban a Tengerszem csúcsra – Magas Tátra, Szlovákia

Táborunk a Tátrában

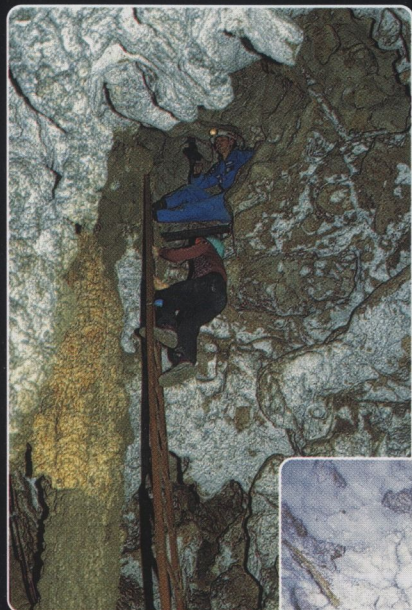
Úfö vulkáni működések a Vulcano kráterben – Lipári szigetek, Olaszország

Cseppkőkompozíció a Meteor-barlangban – Bódvaszilas

(Lieber Tamás
felvételei)

SÁTORKŐPUSZTAI-GIPSZBARLANG

A Benedek-terembe 10 m-es létrázással juthatunk le
(Varga László felvétele)

Sértetlen gipszkéreg
(Lieber Tamás felvétele)

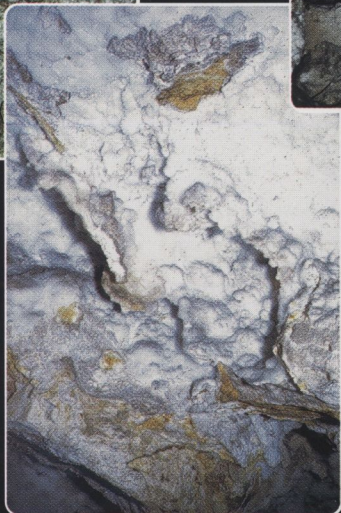

Köbuburék,
avagy Gömbfülke
(Borzák Péter felvétele)

A törésvonalak mentén
kalcit kiválása
figyelhető meg
(Varga László felvétele)

Gipszoszlop a Benedek-teremben
(Varga László felvétele)

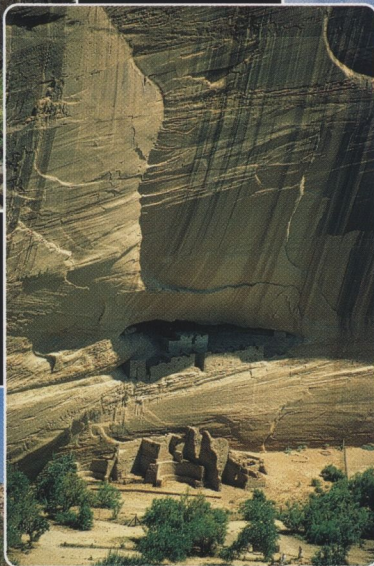

Vízesés egy bazaltkanyonban – Izland
(Vörös Péter felvétele)

A gleccseren nem könnyű a haladás – Mont Blanc
(Fadgyas Gábor felvétele)

Ősi indián
település – USA
(Hohl Zoltán
felvétele)

Kőhíd Albániában
(Mihályi Tamás felvétele)

Lávafolyam az Etnán – Szicília
(Lieber Tamás felvétele)

A Sátorkőpusztai-gipszbarlang

(Írták: Lieber Tamás, Mézes Nándor)

Szerencsére hazánkban is tért hódított a felismerés: a barlangok természetes mivoltukban tárják fel leginkább keletkezésük titkait. Akkor is kíváncsiak leszünk rájuk, ha a járatokat nem egyengetjük betonsimára, ha nem építünk lépcsőházat belsejükben, s ha ki sem világítjuk őket. A bejárhatóságukat könnyítő megoldásokra persze szükség van. Jó példa erre a Sátorkőpusztai-barlang.

Általános ismertetés

Hazánkban jó néhány barlangot illet meg a turisztikai és idegenforgalmi jelző. Ily módon látogatható a budai Mátyás-hegyi-, a Ferenc-hegyi-, a solymári Ördöglyuk- és a Dorog szomszédságában elterülő Sátorkőpusztai-barlang. A viszonylag nehéz terepadottságok ellenére, ez utóbbi látogatóinak életkora széles skálán mozog: a nyolcévestől a hetvenévesig szinte minden korosztály megfordul ott, igaz, minden esetben barlangászok vezetésével.

A Dorog melletti Nagy Strázsá-hegyben keletkezett gipszbarlangot csak a második világháborút követő évtizedben nyitották meg a nagyközönség számára, és akkor kezdtek meg tudományos feldolgozását is. Felfedezőik, Várhidi Károly és Rezső 1944-ben bukkantak rá arra az üregre, amelybe két évvel később a Magyar Földtani Intézet munkatársai: Jakucs László, Venkovits István és Nickl Matild ereszkedett le, igaz ekkorra már a dorogi fiatalok is bejárták a barlang nagy részét.

Jakucs és Venkovits jóvoltából 1946-ban elkészült a barlang térképe, s így az már hivatalosan feltárt és dokumentált karsztobjektummá lépett elő. A felmérési adatok szerint a barlang 286 méteres hosszúságban és 46 méteres mélységig járható be. A hagyományos térképeken csak kusza vonalakkal ábrázolható járatokat Jakucs László 1946-ban térbeli, méretarányosan kicsinyített gipszmodelljével szemléltette.

A Sátorkőpusztai-barlangot - képződményei jóvoltából - a termálkarsztosodásnak: a melegvízes barlangképződésnek jellemző példájaként tartjuk számon. Járatrendszere az 1-1,5 millió évvel ezelőtti vulkanikus utóhatások, a hévforrások nyomán alakult ki a mintegy 225 millió éves dachsteini triász mészkőben. E kőzetben, a tektonikus repedések mentén feltörő, kénsavas meleg víz oldómunkát végzett, s pompás képződményekkel díszítette az üreget. Az aragonit- és gipszkristályok változatos - kéreg, tű, oszlop stb. - formákban borítják a barlang falait a talajtól a mennyezefig. A szinte szabályos gömb alakú termecskék - a gömbfülkék - már-már mesterséges beavatkozások nyomainak tűnhetnek.

A kristálybarlang az 1940-es évek végére egyre újabb meg újabb kíváncsiskodókat vonzott. Hirtelen megnőtt a gyűjtők száma is, akik legfrissebb szerzeményeikkel lakásaikat díszítették. A barlangban azonban a legnagyobb pusztítást a területen állomásozó magyar, majd szovjet katonák vitték végbe. A „körletdekoráció” kellekei a kiapadhatatlan kincsesbányának vélt kristálybarlangból kerültek ki. Az 1950-es években a határtalan vandalizmus következtében a természeti képződmények 50 százaléka elpusztult; a pusztulás a nyolcvanas évek derekára elérte a 70 százalékot. A helyzet némiképp normalizálódott azzal, hogy a barlang feltárása, gondozása és felügyelete szervezett formát öltött. Ebben elvitathatatlan érdemeket szerzett Benedek Endre bányafőmérnök (1912-1987), aki 1958-ban megalapította az első dorogi barlangkutató társaságot.

Élővilág

A barlang jó néhány élőlénynek szolgál állandó és időszakos lakhelyéül. A barlangkedvelő fajok közül a kis patkósrúri denevér (*Rhinolophus hipposideros*) is meghúzódik, egyedszámát húszra becsülik. Az igen ritka hosszúfűlű denevérről (*Plecotus auritus*) szintén találkoztak már a kutatók. Ugyancsak előszeretettel keresi fel a barlangot az erdei pele (*Dryomys nitedula*) is. Ez a kedves kis rágcsáló időnként még a barlangászok kenyerére is ráfanyalodik. A barlang felső szakaszában szúnyogok, legyek és pókok telelnek át.

Barlangfürdetés Dorogon

(írta: Lieber Tamás)

A dorogi barlangkutatók és a nyergesújfalui tűzoltók 1998-ban második alkalommal vállalták, hogy különleges akciójukkal barlangot tisztítanak. Szeptember 17-én is a Dorog és Esztergom határában lévő Sátorköpusztai-gipszbarlang volt a célpont. Ugyanúgy, mint 1996-ban, amikor hazánkban és talán Európában is első ízben, itt vállalkoztak hasonló feladat elvégzésére. Akkor a helyszínre szállított 3200 liter víz kevésnek bizonyult a falak tisztításához. Idén kétszer ennyit hoztak a tűzoltók, hogy a 286 méteres hosszúságú üreg 46 méteres mélységben feltárt fenekén, az oda levezetett tömlőkkel valóságos barlangfürdetést végezzenek.

Előzmények: a barlang 1946-os felfedezését követően rengetegen érdeklődtek az akkoriban különlegességnek számító képződmények iránt. Mindezekre azonban nemcsak tudósok és szakmabeliek, hanem a környéken állomásozó katonai alakulatok is szemet vetettek. Az ajtót feltörve vagy kirobbantva jutottak le a föld gyomrába, ahonnan a laktanyák körletdekorálási kellékeit gyűjtötték be. Világításra, botra csavart olajos rongyot használtak, ami köztudottan erősen kormozó hatású.

A megsemmisített vagy elhordott képződmények pótolhatatlan veszteséget jelentettek. A barlang látogatói (évente közel 1000 fő) által felkavart por óhatatlanul is a falakra, képződményekre száll, és ott vékony bevonatot képez. A korábban használt karbidlámpák, gyertyák, fáklyák használatának melléktermékeként pedig korom rakódott a felületekre. Az, hogy minderről már múlt időben beszélhetünk, egy különleges akciónak köszönhető. A barlangászok ugyanis észrevették, hogy a járatokon végigcsorgó esővíz letisztítja az útjába kerülő lerakódásokat. Jelentős eredményt viszont arányosan nagyobb vízmennyiség előteremtésével, kizárólag mesterséges beavatkozással lehetett remélni.

Hazánkban elsőként a dorogi BEBTE és a nyergesújfalui tűzoltóság emberei vállalták, hogy az egyébként iható minőségű vízzel - *vegyszer hozzáadása nélkül* - tisztítsák ki a barlangot. A víz helyszínen szállítása és barlangba történő levezetése a barlangászok és tűzoltók összehangolt munkáját követelte. Helyenként hason kúszva, szakadékok felett egyensúlyozva kellett útbá igazítani a kigyóként tekeredő tömlőket, hogy azután a kívánt mélységben elkezdhessen a különleges gyakorlatnak is beillő mosatás.

A kitételeket - *azok fajtája szerint* - különböző víznyomással tisztították, elejét véve az akaratlan pusztításnak. Négy óra leforgása alatt 6400 liter víz folyt el a hegy gyomrában. A tisztítás eredményesnek bizonyult, a szennyeződések közel 85 százaléka eltűnt.

Erdei pele

(Lieber T. felvétele)

A barlangmosás fővédnöke dr. Tardy János, a Környezetvédelmi Minisztérium helyettes államtitkára és dr. Gémesi György, az Országgyűlés Sportbizottságának alelnöke volt. Külön köszönet illeti a nyergesi tűzoltóság parancsnokát és lelkes munkatársait. A rendezvényen jelen voltak a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, valamint a Barlangtani Intézet képviselői is.

Látogathatóság

A Sátorkőpusztai-barlangot a nagyközönség is látogathatja, igaz, jóval szerényebb módon, mint például aggteleki „nagytestvérét”. A barlangtúrát - az üregrendszer viszonylag kis szakaszon megmaradt gazdag képződményvilága és a fokozott védelem miatt - a pártfogó egyesület bizonyos feltételekhez köti.

A barlang csak előre egyeztetett időpontban és *kizárólag a hétvégeken* látogatható. Az ajánlott öltözék: tréningruha vagy pormentes overáll. Védősisakot a túravezetők adnak, ellenben világítóeszközről egyénileg kell gondoskodni, és az csakis elektromos lámpa lehet.

A barlangtúra csoportonként (legfeljebb 20 fő) kb. 2 órát vesz igénybe. A barlang hőmérséklete a felsőbb szakaszokon 10-12 °C, az alsó Benedek Endre-teremben viszont állandóan 13,1 °C. A levegő relatív páratartalma 95-98 %.

Barlangtúrára jelentkezni a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület (BEBTE) levélcímén (2510 Dorog, Szent Erzsébet u. 12.), vagy telefonszámain (20/9558-211; 20/9676-692) lehet. A belépődíj összege (1999-ben): 300 Ft ill. 150 Ft/fő.

A sátorkőpusztai idegenforgalomról

(Adatok: Gyarmati György)

A Sátorkőpusztai-barlangot Komárom-Esztergom megye egyetlen idegenforgalmi barlangjaként tartják számon. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy egyéb barlangokba nem vezetnek túrákat, és hogy azok egyáltalán nem látogathatóak. Erről szó sincs. Szerencsére számos barlangász szervezet működik hazánkban, így megyénkben is. Jó néhány „birtokában” vagy kutatási területén található egy-egy kisebb-nagyobb üregrendszer. Azok megismeréséhez sokszor elegendő az illetékes csoportokkal való kapcsolatfelvétel.

Mint ahogy a Sátorkőpusztai-gipszbarlang ismertetésénél erről már szoltunk, hazánkban egyre több az olyan barlang, melyet bárki, mindenféle előképzettség nélkül megtekinthet. Belsejükben nem építenek betonjárdákat, sem lépcsőházat és a megvilágítás is egyénileg történik. Amiért ez mégis vonzó, kis létszámú csoportban tehetjük próbára ügyességünket, állóképességünket, bátorságunkat természetesen szakavatott barlangászok biztosítása mellett.

Sátorkőpusztán 1993-óta folyik a szervezett, ún. turisztikai-idegenforgalom, melynek létszáma azóta évről-évre emelkedik. Igaz, hogy barlangunk, méretei miatt nem fogadhat egyszerre nagy létszámú látogatócsoportot, de az érdeklődés óriási. Ez nyilván összefügg a turiztika és az extrém sportok népszerűvé válásával.

Csoportkép a barlangtúrdetőről
(Varga Árpád felvétele)

1998-ban 57 csoportot, ezen belül pedig 727 fő látogatót fogadtunk, szemben az 1997. évi 647 fővel. A túrázók mintegy fele volt diák, tizenhét százaléka pedig valamelyik barlangkutató szervezet tagja. 1998-ban április (111 fő) rekorder hónapnak számított az ide irányuló osztálykirándulások miatt, második helyen május hónap állt (98) a harmadik helyezett július (88) előtt. Augusztusban összesen 2 főt fogadtunk.

1999-ben (júliusig) májusban 148-an, áprilisban 49-en, februárban pedig 30-an voltak kíváncsiak a kristálybarlangra. 1998. első félévében 430 fő, 1999-ben ugyanezen idő alatt 257 fő túrázott a föld alatt.

A BEBTE egykori és jelenlegi tagjai

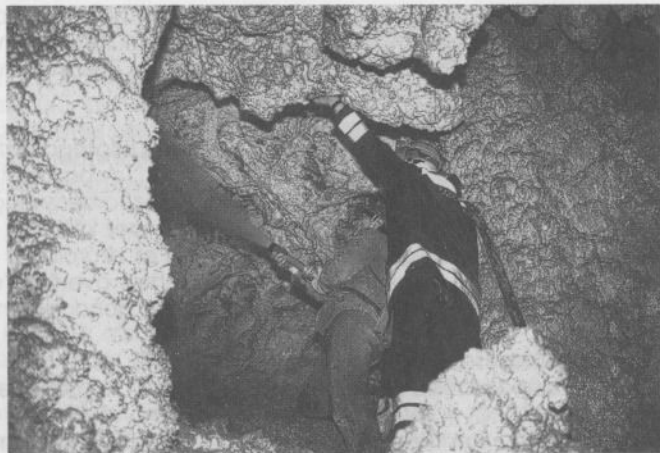
Benedek Endre Barlangjáró és Természetvédő Csoport (1989-1992)

Balogh Erzsébet (Budapest), Barna Zsolt (Budapest), Bártfai Attila (Budapest), Bocsi János Zoltán (Dorog), Budafai Gábor (Budapest), Fekete Ferenc (Esztergom-kertváros), Fogel Péter (Budapest), Gaál Andrea (Budapest), Gáspár Gyula (Esztergom), Hertlik Tamás (Keszthely), Izsó Tamás Zsolt (Esztergom), Janositz Lóránd (Dorog), Kaposvári Zoltán (Budapest), Kazinczy Attila (Dorog), Keresztes László (Dorog), Kicsindy Éva, (Dorog), Kollár Alíz (Dorog), Láng Anikó (Dorog), Lieber Tamás (Dorog), Mielec Péter (Esztergom-kertváros), Papp Márta (Dorog), Polyák Márta (Budapest), Récsey Gábor (Dorog), Simon Krisztián (Keszthely), Soós Ágnes (Budapest), Szabó Ágnes, (Budapest), Szalai Ilona (Budapest), Tamás Rita dr. (Budapest), Tóth István (Dorog), Varga Árpád (Budapest), Varga Károly (Dorog).

Ketten a BEBTE alapítói közül

(jobbról: Fogel Péter és Tóth István)

(Lieber T. felvétele)

Az aragonitoszlopok tisztítása

(Varga Árpád felvétele)

001 - Fogel Péter (Budapest), **002 - Récsey Gábor (Dorog)**, **003 - Tóth István (Dorog)**, **004 - Lieber Tamás (Dorog)**, **005 - Janositz Lóránd (Dorog)**, **006 - Szalai Ilona (Dorog)**, **007 - Mielec Péter (Dorog)**, **008 - Varga Árpád (Dorog)**, **009 - Varga Károly (Dorog)**, **010 - Keresztes László (Dorog)**, **011 - Tarjáni György (Lábatlan)**, **012 - Sirányi Zoltán (Lábatlan)**, **013 - Weisz Csilla (Esztergom-kertváros)**, **014 - Barna Zsolt (Cegléd)**, **015 - Páva Ibolya (Pilisjászfalu)**, **016 - Heidler Norbert (Dorog)**, **017 - Boros Andrea (Neszmély)**, **018 - Boruta György (Budapest)**, **019 - Róka Dénes (Budapest)**, **020 - Láng Anikó (Dorog)**, **021 - Bokor Zoltán (Leányvár)**, **022 - Vadlicsek József (Dorog)**, **023 - Földesi Beáta (Budapest)**, **024 - Láng Beáta (Dorog)**, **025 - Mónos Mónika (Esztergom-kertváros)**, **026 - Cserődi Péter (Dorog)**, **027 - Antal Károly (Dorog)**, **028 - Pogorisky György (Jósvafő)**, **029 - Szám István (Dorog)**, **030 - Varga László (Úny)**, **031 - Soós Ágnes (Budapest)**, **032 - Jászberényi Károly (Dorog)**, **033 - Kiss Marietta (Balatonfüred)**, **034 - Hanich Beáta (Zirc)**, **035 - Magyar Zoltán (Dorog)**, **036 - Pásztor Balázs (Dorog)**, **037 - Pásztor Tamás (Dorog)**, **038 - Dogossy Gábor (Dorog)**, **039 - Harmath Gergely (Dorog)**, **040 - Sebő István (Dorog)**, **041 - Gyarmati György (Dorog)**, **042 - Rabb Mária (Budapest)**, **043 - Mielecné Zink Judit (Dorog)**, **044 - Horváth Zsolt (Dorog)**, **045 - Laczkó Tibor (Csolnok)**, **046 - Szépvölgyi Tamás (Dorog)**, **047 - Horváth Norbert (Dorog)**, **048 - Lipták László (Dorog)**, **049 - Lach Katalin (Dorog)**, **050 - Gálfi Andrea (Dorog)**, **051 - Lakatos Szilvia (Dorog)**, **052 - Tóth Tímea (Esztergom)**, **053 - Dr. Bencze László (Esztergom-kertváros)**, **054 - Varga Mariann (Csolnok)**, **055 - Dr. Balázs Géza (Budapest)**, **056 - Bredán Viktor (Dorog)**, **057 - Kristóf Krisztina (Leányvár)**, **058 - Fürstenczeller Roland (Nyergesújfalu)**, **059 - Újzsászi Regő (Nyergesújfalu)**, **060 - Varga Ferenc (Gödöllő)**, **061 - Salamon Károly (Dorog)**, **062 - Szabó István (Dorog)**, **063 - Dajka Gábor (Dorog)**, **064 - Ifj. Szabó István (Dorog)**, **065 - Kunyik Attila (Dorog)**, **066 - Lakatos Krisztián (Dorog)**, **067 - Rittling István (Csolnok)**, **068 - Németh Klára (Esztergom)**, **069 - Bendur Judit (Piliscsév)**, **070 - Jó-Dobronya János (Esztergom)**, **071 - Szilvay Péter (Esztergom)**, **072 - Mézes Nándor ifj. (Esztergom)**, **073 - Madaras Istvánné (Esztergom)**, **074 - Hartány Csaba (Dorog)**, **075 - Süttő Péter (Esztergom)**, **076 - Fadgyas Gábor (Budapest)**, **077 - Laczkó Krisztina (Csolnok)**, **078 - Laczkó Gábor (Mohács)**, **079 - Németh Zsuzsanna (Bajna)**, **080 - Mézes Melinda (Esztergom)**, **081 - Mihályi Tamás (Esztergom)**, **082 - Héwald Erika (Esztergom)**, **083 - Dr. Rapp Zoltán (Dorog)**, **084 - Kőműves József (Bikal)**, **085 - Nickmann László (Esztergom)**, **086 - Fogel István (Budapest)**, **087 - Tóth András (Budapest)**, **088 - Illés József (Esztergom-kertváros)**, **089 - Antal Jenő (Dorog)**, **090 - Antal Jenőné (Dorog)**, **091 - Szabó Zoltán (Esztergom)**, **092 - Ari Sándor (Piliscsév)**, **093 - Süveges Flórián (Esztergom-kertváros)**, **094 - Pósfai József (Úny)**, **095 - Benedek Attila (Esztergom)**, **096 - Pósfai Ferenc (Úny)**, **097 - Bartl Edit (Dorog)**, **098 - Gál Andor (Dorog)**, **099 - Grósz Róbert (Leányvár)**, **100 - Dr. Gémesi György (Gödöllő)**, **101 - Csik István (Dorog)**, **102 - Hohl Zoltán (Dorog)**, **103 - Juhász Gábor (Úny)**, **104 - Podhorszki Csaba (Úny)**, **105 - Kőműves Sándor (Pilisjászfalu)**, **106 - Mandusitz Tamás (Esztergom)**, **107 - Mátyási Mónika (Sárisáp)**, **108 - Viszkok Ferenc (Úny)**, **109 - Kreitner Tamás (Úny)**, **110 - Nagy Péter (Úny)**, **111 - Rosta Béla (Esztergom)**, **112 - Simon Árpád (Esztergom-kertváros)**, **113 - Simonek Barbara (Dorog)**, **114 - Ifj. Szabó Zoltán (Esztergom)**, **115 - Szalánczay Péter (Dorog)**, **116 - Vágó Gyula (Esztergom-kertváros)**, **117 - Kovács Ferenc (Úny)**, **118 - Lőrincz Ádám (Úny)**, **119 - Siklósi Tamás (Úny)**, **120 - Kovács Gyula (Úny)**, **121 - Varga Nándor (Úny)**, **122 - Szremenyák Zoltán (Úny)**, **123 - Kem József (Úny)**, **124 - Pokornyik Tibor (Esztergom-kertváros)**, **125 - Orbán László (Esztergom-kertváros)**, **126 - Hartány Donát (Dorog)**, **127 - Nagy István (Úny)**, **128 - Mezősi János (Úny)**, **129 - Fúzy Máté (Úny)**, **130 - Szabó Krisztián (Úny)**, **131 - Egervári Márta (Úny)**, **132 - Berhidai Tamás (Úny)**, **133 - Kovács László (Úny)**, **134 - Kovács Anna (Úny)**, **135 - Szabó Franciska (Úny)**, **136 - Tóth Krisztina (Budapest)**, **137 - Fülöp Attila (Esztergom)**, **138 - ifj. Pósfai József (Úny)**, **139 - Bartal János (Esztergom)**, **140 - Bartal Éva (Esztergom)**, **141 - Monostori Adrián (Úny)**, **142 - Balázs Kornél (Úny)**, **143 - Balázs Róbert (Úny)**

Társ szervezetünk a DUE

A Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete 1989-ben alakult meg iskolai, kollégiumi, helyi, kisközösségi újságírás, rádiózás ifjúsági korosztályt összefogó, érdekvédelmi szakmai szervezeteként.

A DUE alapszabálya alapján kiemelten közhasznú társadalmi szervezet, mely elsősorban a magyarországi közoktatási intézményekben működő diákrádiók és diákújságok, valamint a helyi kommunikációs médiumok korosztályi szakmai, érdekvédelmi szervezete. Alap- és középfokú oktatást, ismeretterjesztést végez. Összekötő szerepet játszik a helyi, közösségi és az országos tömegtájékoztatás között.

Minden nyáron 10-14 napos országos médiatábort szervez a DUE napilap- és rádióműsorkészítéssel, a Magyar Rádió és a Magyar Televízió munkatársai, neves újságírók szakmai vezetésével.

Tagság

Az egyesület tagja lehet, aki kitölti a belépési nyilatkozatot és befizeti a tagdíjat. A tagdíj jelenleg (1999) 1500 Ft. A tagság minden év október 31-ig tart, utána meghosszabbítható.

Sajtóigazolvány

A DUE tagjai a tagdíjbefizetéskor automatikusan ifjúsági sajtóigazolványt kapnak. (Ehhez szükség van egy darab igazolványképre.) Az ifjúsági sajtóigazolvány tulajdonosa riportkészítési céllal a fogadó fél által biztosított kedvezményeket vehet igénybe. A sajtóigazolvány minden év október 31-ig érvényes, a tagdíjfizetéskor új, az érvényességet igazoló szelvényt küldünk.

Nemzetközi sajtóigazolvány

A DUE tagok nemzetközi sajtóigazolványt (Press Card) is válthatnak, mivel a DUE a European Youth Press tagszervezete. A nemzetközi sajtóigazolvány egy modern angol nyelvű kártya, amely az egész világon igazolja tulajdonosát. A kártya kiváltási ára: 2500 Ft, de 3 éves folyamatos tagság után ingyen kapja meg minden DUE tag. A nemzetközi sajtóigazolvány adott naptári évre érvényes, tagdíjfizetéskor új, az érvényességet igazoló szelvényt küldünk.

DUE Hírek

A DUE Hírek a DUE évente hatszor megjelenő információs kalauza. Minden tag postán kapja meg. A sajtófesztiválra külön szám jelenik meg. A DUE Hírekben minden DUE-, illetve az ifjúsági kommunikációval kapcsolatos esemény megtalálható.

Kedvezmények

A DUE tagok a tanfolyamokon, a hétvégi szakmai rendezvényeken, táborokban, nemzetközi programokon 25-50 %-os kedvezménnyel vehetnek részt. A pályázati nyertesek 50-100 %-os kedvezményekben részesülhetnek. A tagok kedvezményesen vásárolhatnak az egyesület kiadványaiból is.

Országos Ifjúsági Sajtófesztivál

A DUE minden év tavaszán megrendezi a fiatal újságírók és rádiósok legnagyobb országos seregszemléjét. Közönségtalálkozók, szórakoztató programok, sajtótájékoztatók várják a szakma iránt érdeklődőket.

Országos Iskolarádió Hálózat

A hálózat tagjai a tanév minden hónapjában ingyen kapják a DUE kazettát. Ezen az aktuális információk mellett a szakmai segédanyagok, oktató- és tanácsadóműsorok, mintaműsorok találhatóak. Az ingyenes szolgáltatást támogatásokból és reklámokból tartja fenn a DUE. A sulirádió hálózathoz bármely iskola csatlakozhat, ha van iskolarádiója, és ha az iskola igazgatója vállalja a kapcsolódás feltételeit. A DUE Rádió műsorait több mint 200 ezer diák hallgatja óráközi szünetekben.

Újságíró Iskola

A tagság igényeinek megfelelően indít különböző tanfolyamokat a DUE. Lehetőség van többek között újságíró, rádiós, fotóriporter, sportújságírói szemeszterek elvégzésére. A DUE a Magyar Rádió Oktatási osztályával közösen is szervez képzéseket, melynek elvégzői államilag elismert bizonyítványt kapnak.

Pályázatok

A DUE minden tanévben meghirdeti „Az év diákújságírója”, „Az év diáklapja”, és „Az év diákrádiósa” pályázatokat. A pályázó szerkesztőségek és egyének, több mint 200 ezer forint értékben kapnak támogatást. Más lapokkal, szervezetekkel együtt további pályázatokat is hirdetünk.

A DUE Környezetvédelmi és Természetjáró Tagozata

A Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesületének tagozatát a DUE és a dorogi Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület (BEBTE) közösen alapította. Tevékenysége elsősorban a környezetvédelmi újságírás népszerűsítésére irányul. Programjaik között szerepel, pl. üzemek látogatása (Paksi Atomerőmű, Dunaferr, Stollwerck stb.), hazai és külföldi kirándulások, környezetvédelmi táborok szervezése. 1998-ban, pl. többszöri látogatást szerveztek a SOTE igazságügyi korbonctanára, bemutatón repüléssel vettek részt az esztergomi repülőtéren, Alsóórsön táboroztak. Tagságát a DUE és BEBTE tagjai alkotják (kb.1000 fő), de a meghirdetett programokon általában 20-40 fő vesz részt.

A tagozat rendezvényeiről a DUE rendszeres kiadványában a DUE Hírekben számol be. Bővebb felvilágosítás (a tagozattal kapcsolatban és az egyesület egyéb programjait illetően) az 1/222-8213-as telefonszámon kérhető. Klubnap minden csütörtökön 16 h-tól a DUE irodájában (Budapest XIV. kerület, Örs vezér tér 11. fszt. 1.).

Téli túra a Pilsben

(Lieber T. felvétele)

A turistaház napjainkban
(Lieber T. felvétele)

A Fekete-hegyi turistaház

Fárasztó pilisi kirándulás után mi sem lehet kellemesebb egy kiadós pihenésnél hazánk egyik legfestőibb helyén lévő és az egyik leghagyományőrzőbb menedékházában. A tizenkét fő befogadására alkalmas vendégszoba frissen vetett ágyaival, valódi nosztalgiával tölti el a betérő turistákat. Nyáron az erdő nyújtotta árnyék, télen a kályhában pattogó tűz teszi hangulatossá ezt a helyet. A ház gondnokainak kitartó, lelkes munkája és hite - hogy nem kell mindenből pénzes emberek szórakozóhelyét csinálni - tette lehetővé, hogy ez a menedékház a legtermészetesebb módon, csak a legszükségesebb eszközökkel legyen felszerelve. Így adódhat például, hogy a felsőszint ablakából szarvasokat, őzeket is megfigyelhetünk. Itt nincs telefon, sem tévé, sőt még áram sem. A világítás hangulatos, petróleumlámpával oldották meg. Vezetékes víz hiányában az ivóvizet Dorogról hozzák fel, mosásra pedig a ciszternában gyűjtött esővíz használható. „Nincs étterem, sem büfé, ugyanis élelemlről a természetjárók maguk gondoskodnak, aki pedig nem turista, kényelmi okokból amúgy sem jön ide” - vélekedik Mocsnik László, a ház nyugdíjas felelőse. Valóban, a ház megközelítése sem egyszerű a városi kényelemhez szokott autós kirándulók számára. Az útvonal minden irányból jócskán bővelkedik emelkedőkben, melyek közül kétségkívül legnehezebb a már „célegyenesben” lévő „Szuszogó”. A Dorogi Sportegyesület

Természetjáró Szakosztályának idősebb tagjai felügyelik ma a házat, hétvégeken kisebb csoportokat fogadnak előzetes jelentkezés alapján. A turistaház története a század első felére vezethető vissza. A kezdetekről így ír Pick József - „A dorogi turistaság 50 éve, 1938-1988” - című könyvében: „A Fekete-hegyi menedékház a Pilis-hegység egyik legszebb helyén, az 563 m magas Fekete-hegy északnyugati sziklaletörésének tetején, mint valami sasfészek helyezkedik el. A ház Esztergom város tulajdonát képező helyen épült fel 1933-ban. Az építkezést Esztergom város, valamint az MTE Esztergomi Osztálya közösen végezte. A menedékház termésközből, turista- és vadászháznak készült néhai Brandt Vilmos, a vadászterület bérelője szerint. Ilyen alapon jogot formált magának - sikertelenül - a menedékház ingyenes használatára. Mivel az esztergomiak a nagy távolság és a rossz utak miatt, a nagyon nehezen megközelíthető házat nem tudták kifogásolhatatlan állapotban tartani, így 1938-ban a dorogi asztaltársaság megalakulása mindkettőjük számára hasznos volt. 1938. júliusában a „Jószerecsét asztaltársaság” Dorogon fogadta az esztergomi osztály látogatását. Ekkor ajánlotta fel dr. Brenner Antal Esztergom főjegyzője, polgármester helyettese, az esztergomi MTE elnöke az asztaltársaság használatára a menedékházat. A dorogiaknak a nehezen megközelíthető turistaházat csak kitartó munkával és nagy anyagi áldozatok árán sikerült olyan állapotba hozniuk, hogy a vérbeli gyalogos turista igényeit már ki tudta elégíteni. A szobából és konyhából álló helyiséget tataroztatták, a bútorokat befestették, a hiányos bútorzatot és egyéb felszerelési tárgyakat pótolták. A beépített hat faágyat pedig ágy-neművel látták el. Továbbá bevezették az italmérést és az élelemmel való ellátást. E téren legsúlyosabb gondot a menedékház vízellátásának kérdése okozta. A vizet már akkor is a pillszentléleki forrásból szerezték be, ugyanakkor megkezdték a Cserepes-völgyi vizkutatókat. Az épületet villámhárítóval látták el, és építettek mellé egy faskamrát. Az esővíz összegyűjtésére cső- és csatorna-rendszert szereltek fel, amit két földbe süllyesztett fahordóba vezettek. A menedékház földemén elhelyezett asztalokat,

Korabeli felvétel
(Mocsnik László archívumából)

Képeslap Fekete-hegyről
(Mocsnik László archívumából)

padokat megjavították, befestették, és még négy darab öntöttvas lábú fapadot szereztek be, valamint szeptemberre tervezték a felső tető födém javítását. Hogy a menedékházat most már mindenki számára hozzáférhetővé tegyék, minden vasár- és ünnepnapon reggel nyolc órától délután öt óráig ügyeletet tartottak. A belépődíj (10, 20, 30 fillér), és a hálódíj (1.20, 1.60 pengő) az MTE szabványos árait képezték. Téli fűtésért személyenként 30 fillért, az italokért és konzervekért a kifüggesztett árlap szerint kellett fizetni. 1940. június 2-án rendezték Fekete-hegyen a Szent Bernát ünnepet, ahol 150 fő előtt Béres István teológiai tanár celebrált misét. A Fekete-hegy szinte minden Dorogról induló túra végcélja volt. 1943-ban felmerült a turistaház bővítése is, csak az anyagiak összegyűjtése okozott gondot. A központ részéről több ezer pengő már megvolt, de a helyi támogatás Schmid Sándortól - a bánya tulajdonosától - elmaradt, mivel nem közvetlenül katolikus egyházi célt szolgált. Bánkút mintájára örökös belépőket árusítottak, ebben nagy segítséget nyújtott a Turisták Lapja. De az egészségnek véget vetett a háború. A menedékház a háború alatt sokáig német megszállás alatt volt az egész hegygerinccel együtt, a német csapatok Budapestről történő kiűritési útvonalát védeni volt hivatott. Amikor azt a szovjet csapatok átvágták, elvesztette jelentőségét, a németek helyét szovjetek vették át. A németek januári Konrád II. offenzívája idején nagy harcok dúltak Fekete-hegy - Pilsnyereg - Pilisszentlélek területén, illetve a Cseréps-völgyben. Amikor a szovjetek - 1945. március 25-én - elfoglalták Esztergomot, a német alakulatok visszavonultak. A háború végeztével, nagy lendülettel folytatódott a megrongálódott turistaház újjáépítése. Az elkészült tervek szerint: egy emelet ráépítése sátor tetővel. A közben megalakult TTE vezetője Hír József lett, a menedékház

építése jobb kezekbe nem is kerülhetett volna. Lelkes munkájával és az őt körülvevő fiatalokkal nem ismertek akadályt. A bányától megszerzett anyagok csak nagy nehézségek árán kerültek fel a hegyre, a házhoz. Első időkben lovaskocsival, sokszor háton vitte a csoport az építőanyagot, de a munka megindult. Először a ház favázát készítették el a tetővel, majd mikor a Szénbányák vállalat megkapta első terepjáró gépkocsiját, azzal vitték fel a nehezebb téglák és cserépszállítmányokat.

1952-ben a házat átvette a Turistaházakat Kezelő Vállalat. A faágakat kicserélték. 1956-ban a dorogiak egy borszönyi túrán megismerkedtek Gizi nével és meghívták Fekete-hegyre. El is ment, és annyira megtetszett neki a ház, na meg a dorogi turisták, hogy élete végéig (1982) itt maradt".

Egyesületünk állandó és alkalmi támogatói

24 Óra (Komárom-Esztergom megye napilapja), Autotrans Kft, Ácsi Cukorgyár, Bredán Viktor (Dorog), Csík István (Dorog), Dorog Város Önkormányzata, Dorogi Hulladékégető Kft, DUE, Dorogi Vállalkozók Egyesülete, Esztergomi Városi Televízió, Futár Kft, Guru (barlangászok és hegyászok boltja), Gyermelyi Tésztagyár, Győri Keksz Kft, Hungária Biztosító Rt, Janssen Pharma, Kellogg Magyarország Kft, Kerekes Gábor (Mezőkovácsháza), Kék Duna Rádió (FM 92.5), Komáromi Sörgyár, Kréber Bt, Magyar Földrajzi Társaság, Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum, ME-KO Kft (Dorog), Merck Kft, Mikland Kft, MOL Rt, PB Gáz Üzletág, Mountex, National Geographic Channel magyar iroda, Opel Autotrend Kft (Esztergom-kertváros), OPEN, Pfleiderer Rt. (Lábatlan), Révay patika, Richter Gedeon Rt, Rumpold Esztergom Kft, Sandstone, Solvay Pharma, Sváb pékség (Pillsvörösvár), Tchibo, Tenno Fotó Kft (Debrecen), Vértes Volán Rt.

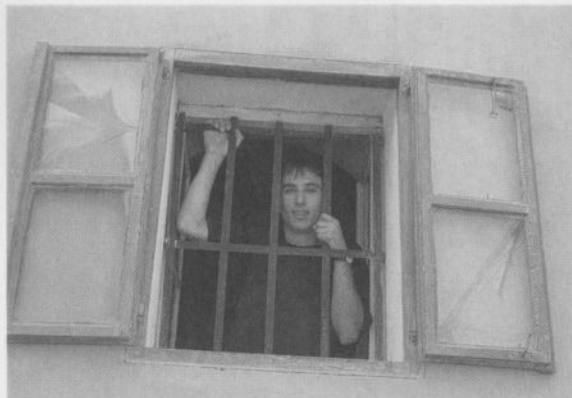
VÁLOGATÁS A BEBTE KÉPARCHÍVUMÁBÓL

A Nagy Milicen (Zempléni-hg.)
(Bartal János felvétele)

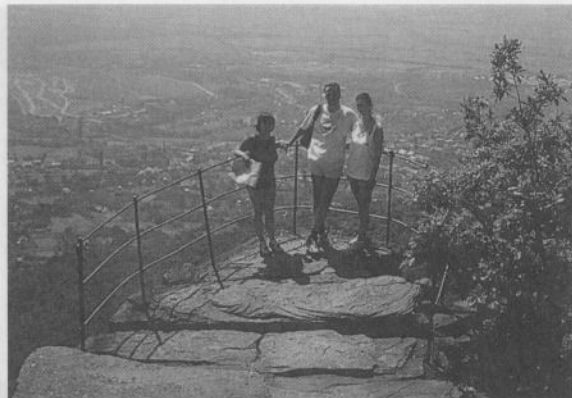

Túra a Ponor-katlanban (Bihar-hg., Erdély)
(Lieber T. felvétele)

„Rács mögött”

(Lieber T. felvétele)

Jakab-hegyi István-kilátón (Mecsek)

(Mielec Péter felvétele)

Csoportunk a Skocjani-barlangban

(balról: Lach Katalin, Jó-Dobronya János, Simonek Barbara, szlovén túravezetőnk, Mézes Melinda, Bencze László, Szilvay Péter, elől: Mézes Nándor, Lieber Tamás, Hartyán Csaba)

(Süttö Péter felvétele)

Brassói pihenő

(balról: Láng Anikó, Heidler Norbert, Mielec Péter, Récsy Gábor, Fogel Péter)

(Lieber T. felvétele)

Kutatóbrigád Piliscsabán

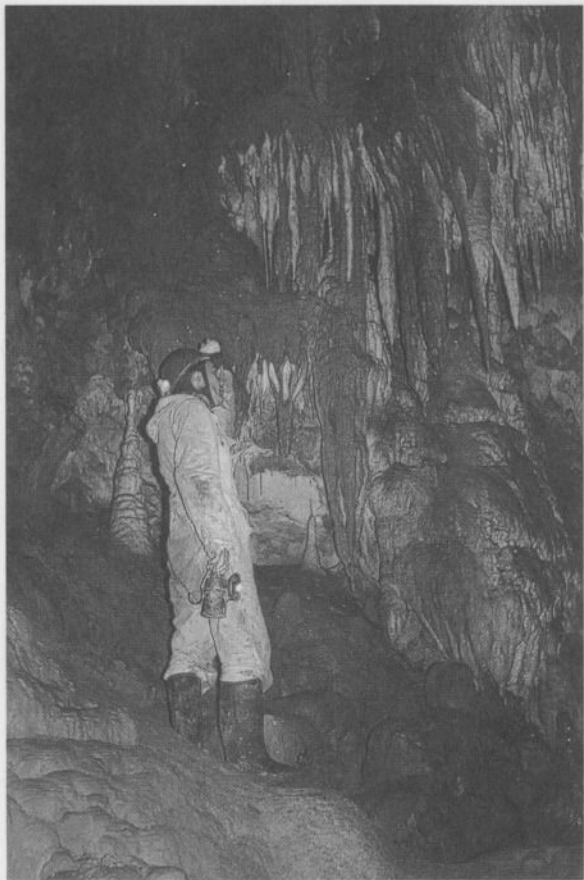
(Bairó: Izsó Zsolt, Récsey Gábor, Fogel Péter, Gáspár Gyula, Mielec Péter)

(Lieber T. felvétele)

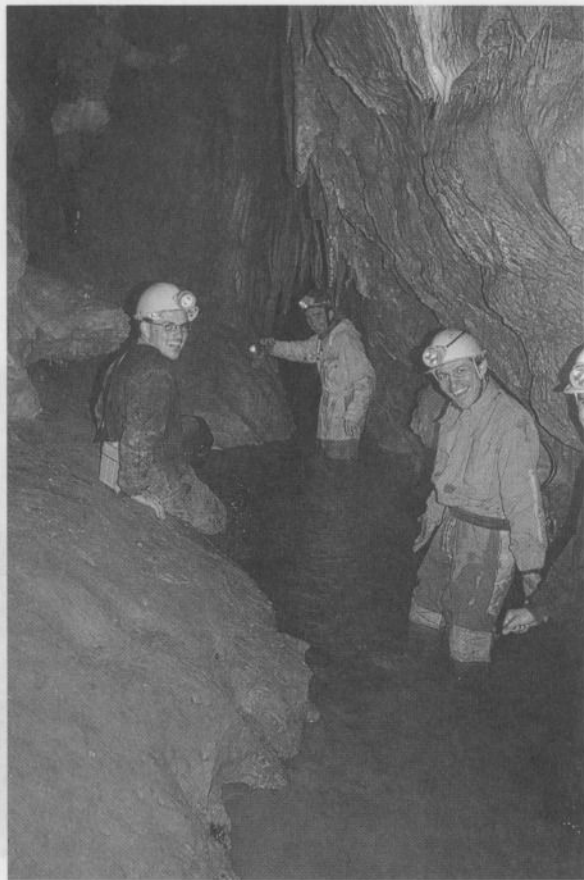

Birkasütés a Biharban (Erdély)

(Lieber T. felvétele)

A Béke-barlang és Szilvay Péter
(Lieber T. felvétele)

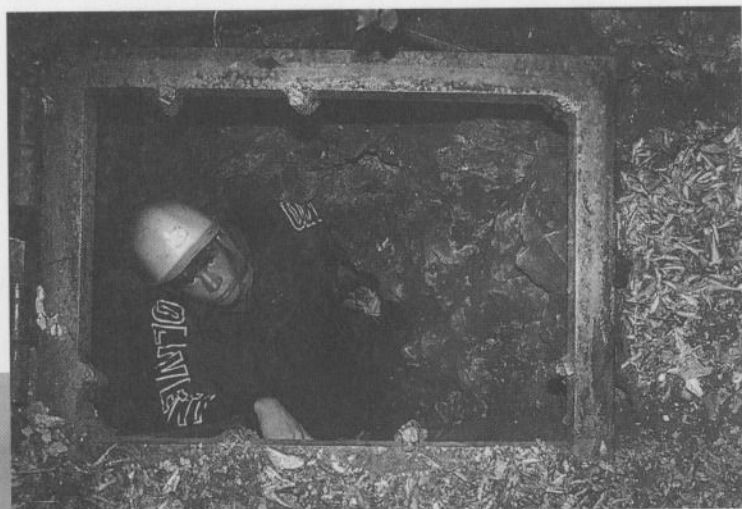

Vizes túra az aggteleki Béke-barlangban
(balról: Süttő Péter, Szilvay Péter, Fagyas Gábor)
(Lieber T. felvétele)

Bencze doktor munkában (mintavétel a pernyetározónál)

(Lieber T. felvétele)

Visszatekintés a Rejtek-zsombolyból – Sebő István

(Lieber T. felvétele)

A Béke-batány és Szivay Péter

(Lieber T. felvétele)

Nagyváradon

(bairól: Récsey Gábor, solőrünk László Ferenc, Földesi Bea)

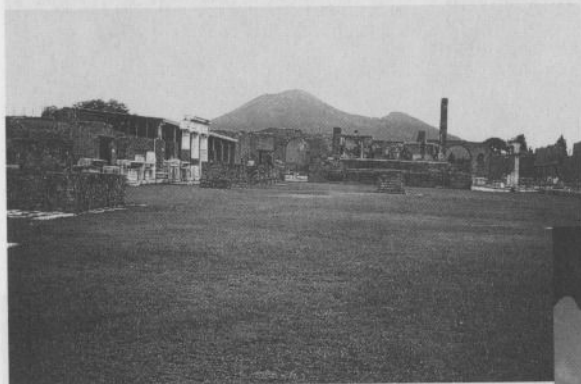
(Lieber T. felvétele)

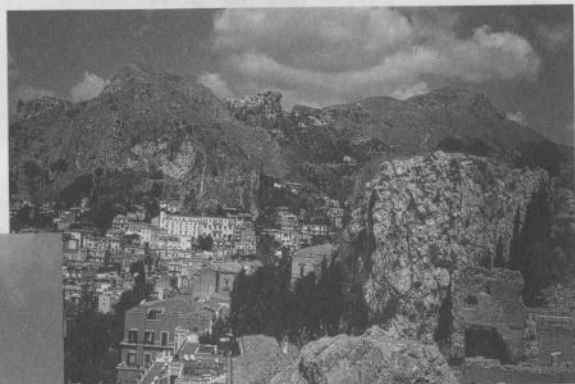
**Kőtömbök között a mátrai Csörgő-lyukban
– Kőműves Sándor**

(Lieber T. felvétele)

Stromboli '99 expedíció (Olaszország)

A hírhedt Vezúv lábánál Pompei romjainál

Taormina

Nyughatatlan tűzhányó – Stromboli

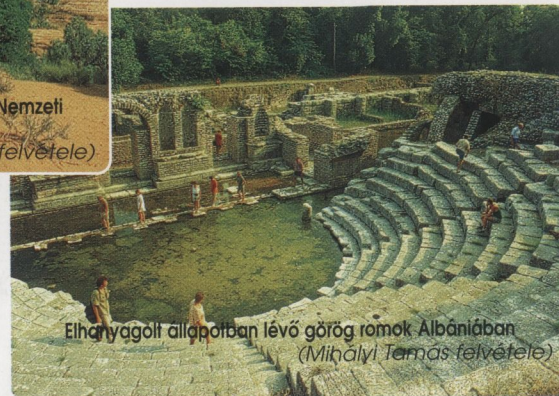
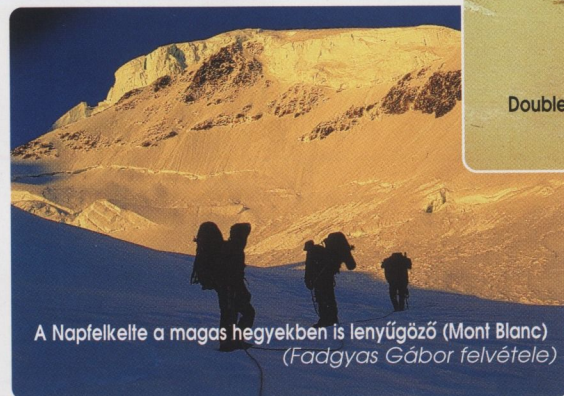
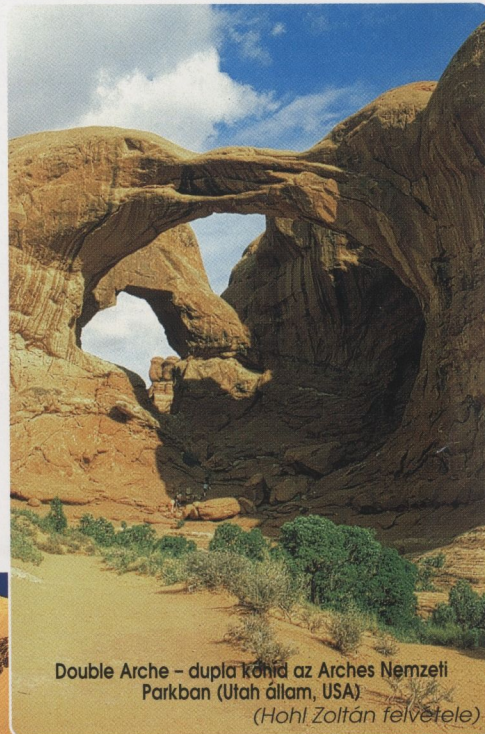
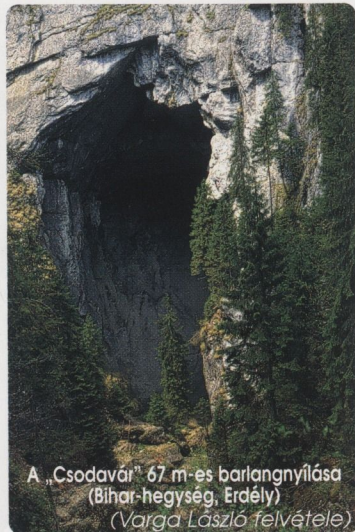

A híres kolostor
Monreale-ban
(Lieber Tamás és
Láng István
felvételei)

Az Etna tövében

ITT JÁRTUNK – Válogatás a diaképes előadások felvételeiből

Gázt adunk

MOL PB-GÁZ információ:

(1) 209-0044

1502 Budapest, Pf.: 22.

